

Корженко В. Я., Присяжна О. Д., Солодар Л. В.

Українська мова. Тексти для читання
(початковий етап)

Міністерство освіти і науки України
Вінницький національний технічний університет

Корженко В. Я., Присяжна О. Д., Солодар Л. В.

Українська мова. Тексти для читання
(початковий етап)

Навчальний посібник

Вінниця
ВНТУ
2017

УДК 811.161.2(075)
ББК 81.2(4УКР)я73
К16

Рекомендовано до друку Вченою радою Вінницького національного технічного університету Міністерства освіти і науки України (протокол № 11 від 26.06.2013 р.)

Рецензенти:

Л. Є. Азарова, доктор філологічних наук, професор

І. Є. Руснак, доктор філологічних наук, професор

М. Г. Прадівляний, кандидат педагогічних наук, доцент

Корженко, В. Я.

К16 Українська мова для іноземців. Тексти для читання (початковий етап): Навчальний посібник / Корженко В. Я., Присяжна О. Д., Солодар Л. В. – Вінниця : ВНТУ, 2017. – 82 с.

Посібник містить адаптовані авторські тексти, де розкриваються морально-етичні, екологічні, соціальні проблеми. Кожен текст супроводжується рядом завдань, спрямованим на удосконалення навичок читання студентами-іноземцями, поглиблення знань з граматики, розширення словникового запасу, активізацію навичок усного та писемного мовлення, набутих під час опрацювання «Вступного розмовно-фонетичного та граматичного курсів».

УДК 811.161.2(075)

ББК 81.2(4УКР)я73

ЗМІСТ

1.	Міські мотиви.....	4
2.	Великий у всьому.....	9
3.	Лікар та механік.....	13
4.	Поганий приклад.....	16
5.	Дивний турист.....	21
6.	Король і художник.....	24
7.	Лист до сестри.....	27
8.	Новосілля.....	30
9.	Історія українського футболу.....	35
10.	Чудеса світу.....	39
11.	Як вітаються у різних країнах світу.....	43
12.	Лідер.....	47
13.	Вірний.....	51
14.	Учитель.....	54
15.	Погода.....	58
16.	Подарунок на Різдво. Частина 1.....	61
17.	Подарунок на Різдво. Частина 2.....	65
18.	Ластівчине гніздо.....	70
19.	Крим.....	73
20.	Загадки алмазу.....	75
	Додаток А.....	79
	Додаток Б.....	80
	Список використаної літератури.....	81

1 МІСЬКІ МОТИВИ

Завдання 1. Прочитайте коментар. З'ясуйте ці імена.

Григорій Григорович Артінов (1860 – 1919) – вінницький міський архітектор, цивільний інженер. Спроектував у Вінниці готель «Савой», міський театр, будівлю школи № 2, сучасний магазин «Лікарські рослини» на вулиці Соборній тощо.

Михайло Михайлович Коцюбінський (1864 – 1913) – український письменник, громадський діяч. Коцюбінський був і залишається класиком української літератури. Його іменем названо вулицю, кінотеатр та педагогічний університет у Вінниці.

Климент Аркадійович Тимірязєв (1843 – 1920) – російський біолог, фізіолог. Його ім'ям названа вулиця у Вінниці, а також Вінницька обласна наукова бібліотека.

Завдання 2. Прочитайте та запишіть слова. З'ясуйте їх значення.

Будівля, -і, ж.	неповторність, -ності, ж.
відчуття, с.	протилежність, -ності, ж.
задум, -у, ч.	прохолода, -и, ж.
квітник, -а, ч.	роса, -и, ж.
купол, -у, ч.	спокій, -кою, ч.

Завдання 3. Прочитайте та запишіть прикметники. З'ясуйте їх значення. Утворіть (де можливо) словосполучення з іменниками, використовуючи завдання 2.

Досконалий,	обласний,
звичний,	одинокий,
істинний,	протилежний,
напівсонний,	стрімкий

Завдання 4. До іменників доберіть **Вінниця. Обласна бібліотека**
спільнокореневі прикметники і запишіть їх.

ЗРАЗОК: літо – літній

Волога	—	...	область	—	...
досконалість	—	...	простір	—	...
зустріч	—	...	прохолода	—	...
істина	—	...	радість	—	...
колір	—	...	симетрія	—	...
ніч	—	...	центр	—	...

Завдання 5. Прочитайте речення. Поясніть значення виділених слів.
Користуйтеся словником.

1. Ми **поволі** йдемо додому. 2. **Обабіч** дороги ростуть дерева і квіти. 3. **Навпроти** нашого будинку є парк. 4. Ми **вдало** з'їздили на екскурсію. 5. Батько сказав, що все треба робити **гідно** і **досконало**.

Завдання 6. Прочитайте та запишіть дієслова. З'ясуйте їх значення.
З виділеними словами складіть речення.

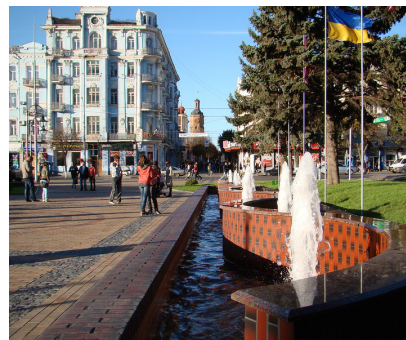
Вражати / вразити;
гудіти / загудіти;
гуркотіти / загуркотіти;
дрімати / задрімати;
наповнювати / наповнити;

квапитися / поквапитися;
милуватися / замилуватися;
пробуджувати / пробудити;
приваблювати / привабити;
руйнувати / зруйнувати.

Завдання 7. До слів ліворуч доберіть та запишіть антоніми.

Делікатно
досконалий
звичний
зустрічати
нічний
поволі
радість
ранок
спокій
тихий

шумний
сум
турбота
вечір
особливий
проводжати
денний
швидко
грубо
недосконалий

Завдання 8. Доберіть та запишіть синоніми до поданих у тесті слів.

1. Дрімати

а) думати;   б) робити;   в) спати.

2. Гуркотіти

а) говорити;   б) шуміти;   в) грати.

3. Істинний

а) цікавий;   б) невідомий;   в) правдивий.

4. Квапитися

а) пити;   б) поспішати;   в) сміятися.

5. Милуватися

а) любитися;   б) умиватися;   в) відпочивати.

6. Незвичний

а) особливий;   б) окремий;   в) останній.

7. Руйнувати

а) розповідати;   б) знищувати;   в) ремонтувати.

8. Поволі

а) повільно;   б) нормально;   в) багато.

Завдання 9. Прочитайте речення. Слова в дужках поставте у потрібній формі.

1. Я йду (центральна вулиця) міста. 2. Цей собор збудовано ще у XVIII (століття). 3. Біля (наш будинок) ростуть красиві дерева і квіти. 4. На (протилежна сторона) вулиці стоїть сучасний супермаркет. 5. На (перші поверхи) будинків розташовані магазини. 6. (Я) подобається зона відпочинку навпроти (готель) «Савой».

Завдання 10. Прочитайте текст. З'ясуйте значення виділених слів. Складіть та запишіть у зошит простий номінативний план тексту.

МІСЬКІ МОТИВИ

Літній ранок поволі пробуджує місто. Іду центральною вулицею з відчуттям спокою і легкої радості. Іду, не кваплячись – сьогодні вихідний, то ж поспішати нікуди.

Місто здається просторішим: автомобільна армія ще дивиться останні сні, напівсонні трамваї та тролейбуси тихо і делікатно везуть кудись одиноких пасажирів.

Люблю цю пору, коли можна побачити місто в його істинній красі, відчути тиху мелодію його вулиць.

Історія міста – у його будівлях. Ось сяє золотими куполами Собор, збудований ще у XVIII столітті. Він завжди першим зустрічає сонце. Дрімають дерева обабіч дороги, ще вологі і прохолодні від нічної роси. Кольорові квітники, ці симетричні супутники тротуарів, запрошують помилуватися своєю неповторністю.

А тут стоять поруч неповторні, сьогодні сказали б: **ексклюзивні**, будинки роботи архітектора Артинова. А на протилежній стороні вулиці – їх **протилежність**: сучасний супермаркет зі скла і бетону. «Архітектура – це музика у камені». На жаль, немає тут музики. **Дисонанс**.

Перші поверхи будинків – суцільні магазини і магазинчики, ательє, кав'ярні, «бутіки», аптеки, майстерні, стоматологічні кабінети, адвокатські контори і знову магазини, магазини, магазини...

Але найбільше руйнують образ міста МАФІ – малі архітектурні форми, збудовані як попало, і де попало.

Правда, бувають приємні винятки. Краєзнавчий музей – легкий, стрімкий, романтичний, вдало **прилаштований** між двома старими будівлями. Зона відпочинку з фонтанами, що навпроти готелю «Савой». І сам готель, який приваблює і вражає своїми доскональними пропорціями і м'якими лініями.

Трохи далі приємно дивує будівля обласної адміністрації, а навпроти – міська бібліотека ім. К. А.Тимірязєва. Поруч з ним – кінотеатр ім. М. Коцюбинського та дитяча музична школа № 1. Це композиційний центр архітектурного задуму автора. Тут і досі звучить «музика у камені» маестро Артинова.

День наповнює місто звичними звуками і ритмами: ревуть моторами і шумлять шинами монстри автомобільної епохи, гуркочуть трамваї, гудуть тролейбуси... Агресивні децибелі заповнюють вулиці, тротуари, двори будинків, сквери.

Іду центральною вулицею і думаю:

– А чи був ранок, з відчуттям спокою і радості?

Завдання 11. Відтворіть речення. Потрібні фрагментами шукайте у тексті.

1. ... і легкої радості. 2. ... відчути тиху мелодію його вулиць. 3. ... – у його будівлях. 4. ... зустрічає сонце. 5. ... зі скла і бетону. 6. ... між двома старими будівлями. 7. ... і м'якими лініями. 8. ... задуму автора.

Завдання 12. Знайдіть у тексті та запишіть метафори.

✓ Запам'ятайте!

Метафора – це слово або словосполучення, що характеризує явище та предмет за їх схожістю з іншими.

Завдання 13. Перекажіть текст за вашим планом.

Завдання 14. Розкажіть про своє рідне місто.

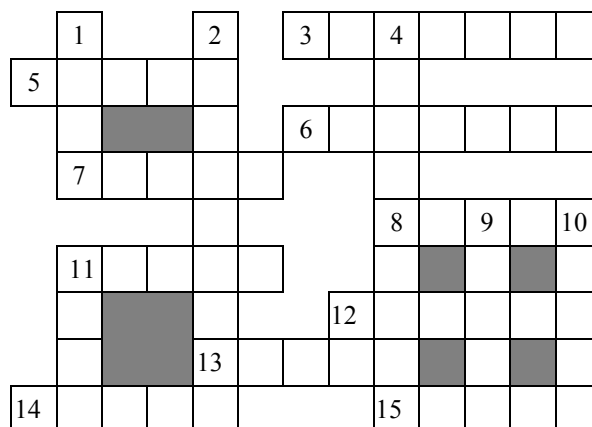
Завдання 15. Розгадайте кросворд.

По горизонталі:

3. Відомий вінницький архітектор. 5. Дорогий міський транспорт.
6. Популярний міський транспорт. 7. «Дах» собору, церкви. 8. Синонім до слова «церква». 11. Будівля, де «зберігають» історію. 12. Водограй.
13. Будівля, де можна подивитися вистави. 14. Центральна частина міста.
15. Синонім до слова «танець».

По вертикалі:

1. Не ліс, не сад, а ... 2. Театр, у якому демонструють фільми. 4. Усе на чому можна їхати, летіти, плавати. 9. Довгий хліб. 10. Антонім до слова «вечір». 11. Частина океану.

2 ВЕЛИКИЙ У ВСЬОМУ...

Завдання 1. Прочитайте та запишіть слова. З'ясуйте їх значення.

Водій, -я, ч.
відносність, -ності, с.
завдяки
капелюх, -а, ч.
напевно
почуття, с.
приблизно
розвиток, -тку, ч.

Завдання 2. Прочитайте словосполучення, з'ясуйте їх значення.
Складіть речення з виділеними словосполученнями.

Дати шанс;
збиратися йти;
зіграти роль;
знати напам'ять;

знати особисто;
перш за все;
почуття гумору;
хто є хто.

Завдання 3. Прочитайте та запишіть дієслова. З'ясуйте їх значення.
Доповніть лексичний ряд іменниками .

Дивуватися / дивуватися	(чому?)	подарунку
думати / подумати	(про що?)	...
звати / назвати	(кого?; як?)	...
кликати / покликати	(кого?)	...
могти / змогти	(що?)	...
переконувати / переконати	(кого?)	...
питати / запитати	(кого?)	...
просити / попросити	(кого?)	...
слухати / послухати	(кого?; що?)	...

Завдання 4. Утворіть словосполучення.

Найвідоміший	теорія
старий	запитання
наукова	формула ($E = mc^2$)
цікава	університет
важке	вчений
всесвітньовідома	лекція

Завдання 5. Заповніть пропуски в таблиці.

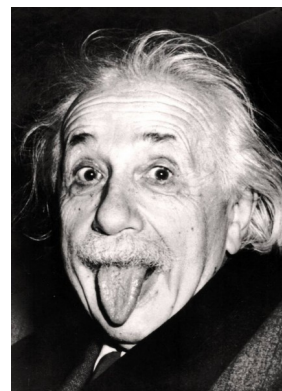
Н.	відомий учений	гарний водій	цікава лекція
Р.	...	гарного водія	...
Д.	...	...	цікавій лекції
З.	відомого ученого	...	...
О.	...	...	...
М	...	...	...

Завдання 6. До слів ліворуч доберіть та запишіть антоніми.

гарний	нудний
цікавий	всі
ніхто	новий
швидко	поганий
важкий	точно
приблизно	невідомий
старий	повільно
відомий	легкий

Завдання 7. Прочитайте коментар до тексту.

Альберт Ейнштейн (1879 – 1955) – один з найвизначніших фізиків ХХ століття. Лауреат Нобелівської премії 1921 року. Створив спеціальну (1905) і загальну (1907–1916) теорії відносності; відкрив закон взаємозв'язку маси і енергії ($E = mc^2$). Автор основоположних праць з квантової теорії: ввів поняття фотона, встановив закони фотоелектричного ефекту, основний закон фотохімії (закон Ейнштейна).

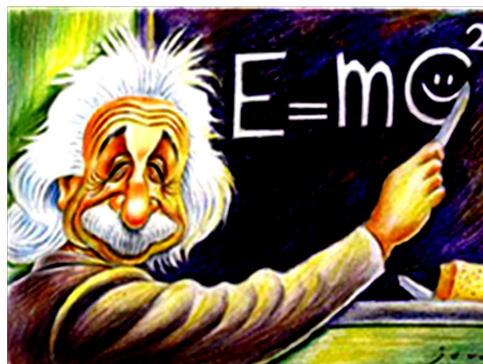
Завдання 8. Слова у дужках поставте у правильній формі.

1. У (Ейнштейн) було гарне почуття гумору. 2. Ейнштейн читав лекції з теорії відносності в різних (університети). 3. На лекції він їздив на (автомобіль) разом зі (свій водій). 4. Я чув (ваша лекція) приблизно 30 (раз). 5. У (цей університет) мене особисто не знають. 6. Водій прочитав лекцію професора Ейнштейна без (помилки). 7. Я покличу сюди (мій водій).

Завдання 9. Прочитайте текст. Напишіть запитання до виділених слів.

ВЕЛИКИЙ У ВСЬОМУ...

Альберт Ейнштейн – один з найвідоміших вчених. Він відомий, перш за все, завдяки теорії відносності, яка зіграла вирішальну роль у розвитку сучасної фізики. Але не всі знають, що у Ейнштейна було **гарне** почуття гумору. Ось **цікава** історія, яка сталася з ним одного разу.

Ейнштейн читав лекції з **теорії відносності** у багатьох університетах.

Його запрошували, щоб послухати **цікаву і нову** теорію. На лекції він їздив на автомобілі разом зі своїм водієм.

Одного разу водій сказав йому: «Професоре Ейнштейне, я чув Вашу лекцію приблизно 30 разів. Я знаю її напам'ять і думаю, що зможу сам її прочитати».

«Добре, – сказав вчений, – я дам Вам такий шанс. Якщо Ви одягнете мій капелюх і назветесь моїм ім'ям, то думаю, що ніхто не зрозуміє хто є хто, адже у цьому університеті мене особисто не знають».

Водій прочитав лекцію професора Ейнштейна без жодної помилки. Коли він закінчив лекцію, і вже збирався йти, один з викладачів зупинив його, щоб поставити запитання. Водій послухав запитання і сказав: «Та це ж дуже легко! Я навіть здивований, що викладач може таке запитувати. Відповідь на це запитання знають, напевно, усі. А щоб Вас у цьому переконати, я покличу сюди мого водія і він вам швидко відповідь на це запитання».

Викладач університету був дуже здивований, коли підійшов водій і кваліфіковано відповів на його важке запитання. Він і подумати не міг, що цим водієм був сам Альберт Ейнштейн.

Завдання 9. Перекажіть текст. Користуйтеся вашими записами.

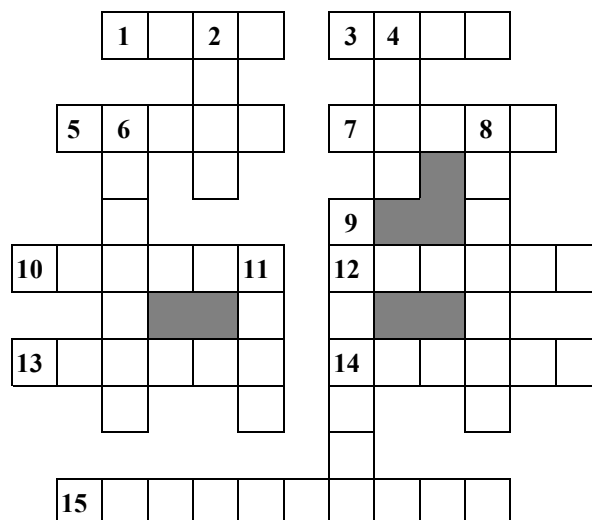
Завдання 10. Розгадайте кросворд.

По горизонталі:

1. Інженерна споруда, що з'єднує береги річки. 3. Фізична величина, символ «т». 5. Улюблена наука Д. Менделєєва. 7. Людина, яка керує транспортом. 10. Антонім до слова «практика». 12. Слова, що звучать однаково, але мають різне значення. 13. Антонім до запитання «куди?». 14. Наука, яка об'єднує динаміку, статику, електрику... 15. «Найточніша» наука.

По вертикалі:

2. Планета Земля з усім, що на ній є. 4. Частина хімічного елемента, яка складається з ядра і електронів. 6. Наука, яка вивчає розвиток суспільства. 8. Частина мови. 9. І затишок, і зручність, і гарний настрій... 11. Те, без чого неможливо говорити.

Завдання 11. Напишіть текст (8 – 10 речень) про науку, якою ви цікавитесь

3 ЛІКАР ТА МЕХАНІК

Завдання 1. Прочитайте слова, з'ясуйте їх значення та запишіть у зошит.

Записник, -а, ч.

Механік, -а, ч.

Молодість, -ості, ж.

Огляд, -у, ч.

Погляд, -у, ч.

Ставлення, с.

Стетоскоп, -а, ч.

Сорочка, -и, ж.

Тиск, -у, ч.

Завдання 2. З'ясуйте значення словосполучень. Запишіть та запам'ятайте їх.

Трястися від страху;

високий тиск;

з тих пір як;

пару років тому;

накликати біду;

основне правило.

Завдання 3. Утворіть та запишіть словосполучення.

Багато

блідий

високий

оглядати

основний

повільний

професійний

автомобіль

тиск

працювати

сервіс

обличчя

правило

говорити

Завдання 4. Прочитайте та запишіть дієслова. З'ясуйте їх значення. Доповніть лексичний ряд іменниками.

Відставляти / відставити

що?

книгу, зошит, ...

Застібати / застібнути

що?

сорочку, ...

Звертатися / звернутися

до кого?

до викладача ...

Знаходити / знайти	що?	книгу	...
Кликати / покликати	кого?	студента	...
Оглядати / оглянути	кого?	пацієнта	...
Підказувати / підказати	кому?	другу	...
Пам'ятати / запам'ятати	що?	урок,	...
Трястися /затрястися	від чого?	від холоду	...

Завдання 5. Прочитайте слова. Назвіть групи спільнокореневих слів. З виділеними словами складіть речення.

Звертання, контроль, механік, запис, **працювати**, пам'ятати, турбота, молодий, **звертатися**, огляд, працівник, пам'ять, контролер, писати, турбуватися, молодець, **оглянути**, механізм, працьовитий, записник, **запам'ятати**, турботливий, контролювати, праця, молодість, пам'ятник, оглядати, **записувати**, контрольний, механічний.

Завдання 6. До слів, поданих ліворуч, доберіть антоніми та запишіть їх у зошит.

Блідий колір	здоровий
високий тиск	старість
востаннє	з іншого боку
говорити	розстібати одяг
застібати сорочку	бачити уперше
з одного боку	яскравий малюнок
молодість	низький будинок
хворий	мовчати

Завдання 7. Слова у дужках поставте у потрібній формі.

1. Лікар (оглядати) пацієнта. 2. Пацієнт (бути) геніальним механіком. 3. Як часто лікар (мати оглядати) людину. 4. Записник (підказувати) мені. 5. Ми (могти) контролювати тиск. 6. Лікар (подивитися) на свого товариша. 7. Життя (залежати) від наших поглядів. 8. Механік (застібати) свою сорочку.

Завдання 8. Прочитайте текст та поставте запитання до виділених слів.

ЛІКАР ТА МЕХАНІК

Лікар відставив **свій стетоскоп** і подивився на **свого товариша** Джо, геніального механіка, який застібав сорочку після огляду. Його руки тряслися, а обличчя було бліде.

- Ви у мене щось знайшли, лікарю? – запитав він.
- Звичайно.
- Щось серйозне?
- Ти хочеш знати, що я знайшов. – Почав повільно говорити лікар. – З одного боку у тебе є молодість. Це дуже серйозно.
- Не жартуйте, лікарю! Що у мене?
- У тебе високий тиск. Не турбуйся про це. Ми можемо контролювати його. Але скажи, як часто мені потрібно оглядати мій автомобіль?
- О, я думаю, раз на місяць. Ви їздите багато!
- Отож, Джо. Ти теж багато працюєш. Як багато часу пройшло з тих пір, коли я тебе оглядав востаннє?
- Можливо, пару років тому.
- Мій записник підказує мені, що це було шість років тому у червні. Чи не думаєш ти, що твоє здоров'я таке ж важливе, як здоров'я мого автомобіля?

У нас цікаве ставлення до свого здоров'я. Ми йдемо до лікаря, тільки коли хворі. Коли ми здорові, лікар – це остання людина на землі, до кого ми звертаємося як до професійного сервісу. Ми просто не хочемо накликати біду.

Пам'ятайте, що основним правилом життя є ставлення до себе самого. Ваше життя суттєво залежить від ваших поглядів, від того, як ви думаєте, що ви робите, як ставитеся до інших. То ж будьте здорові!

Завдання 9. Складіть та запишіть простий номінативний план до тексту.

Завдання 10. Знайдіть у тексті фрагменти, яких не вистачає у поданих реченнях. Прочитайте їх.

1. ..., а обличчя було бліде. 2. ... у тебе є молодість. 3. ... ставлення до себе самого. 4. ... твоє здоров'я таке ж важливе ... . 5. ... як часто мені потрібно ... . 6. ... до кого ми звертаємося ... .

Завдання 11. Перекажіть текст за планом.

Завдання 12. Розкажіть про свій візит до лікаря, який вам запам'ятався.

4 ПОГАНІЙ ПРИКЛАД

Завдання 1. Прочитайте словосполучення. Запишіть виділені слова та з'ясуйте їх значення.

Висока будівля ;	сучасне обладнання
гарна звичка ;	хороший вчинок ;
залежність від паління;	цікава пригода ;
приємна несподіванка ;	щеплення від грипу.

Завдання 2. Прочитайте прикметники та з'ясуйте їх значення. Утворіть словосполучення за схемою:

прикметник + іменник

Власний	...
дивний	...
наступний	...
незвичний	...
просторий	...
профілактичний	...
сучасний	...
шкідливий	...

Завдання 3. Виконайте завдання за зразком.

	який?	як?
ЗРАЗОК:	теплий	→ тепло

Активний, близький, дивний, довірливий, здивований, міцний, несподіваний, поганий, простий, серйозний, чемний, швидкий, шкідливий, якісний.

Завдання 4. Прочитайте словосполучення, з'ясуйте їх значення. З виділеними словосполученнями складіть та запишіть речення.

✓ Запам'ятайте!

Без жодного слова ;	позбутися шкідливої звички ;
деякий час;	приємний день;
кинути палити ;	середнього віку;
одного разу;	чекати своєї черги ;
палити цигарки;	шкідлива звичка.

Завдання 5. Запишіть дієслова та з'ясуйте їх значення. Утворіть словосполучення з іменниками в дужках.

ЗРАЗОК: читати що? (текст, книга).
Читати текст, книгу.

Берегти	що?	(здоров'я, діти);
діагностувати	що?	(хвороба, машина);
довіряти	кому?	(батько, мати);
замислитися	над чим?	(питання, проблема);
кликати	кого?	(друг, сестра);
повернутися	куди?	(Україна, університет);
поправити	що?	(здоров'я);
сумніватися	в чому?	(успіх, результат);
трапитися	де?	(місто, вулиця);
уникнути	чого?	(хвороба, проблема).

Завдання 6. Прочитайте і порівняйте слова. Охарактеризуйте їх, поясніть, що вони означають.

Виходити – вихід;
діагностувати – діагноз;
довіряти – довіра;
консультувати – консультація;
мовчати – мовчання;
здивуватися – здивування;
сумніватися – сумнів;
чекати – чекання

Хто хоче зі мною познайомитись?

Завдання 7. До слів, поданих ліворуч, доберіть антоніми. Запишіть їх.

Наступний	виходити
корисний	мовчати
заходити	вперед
сидіти	відповідати
говорити	недовіряти
назад	попередній
запитувати	стояти
довіряти	шкідливий
працювати	забувати
згадувати	відпочивати

Завдання 8. Прочитайте речення. Слова в дужках поставте у потрібній формі.

1. Це нова будівля з просторими (кабінети). 2. Працювати у (така лікарня) – мрія будь-якого лікаря. 3. Пацієнт (заходить) до лікаря. 4. Лікар (сидіти) за столом. 5. Чоловік (побачити) цигарку у руці лікаря. 6. Пацієнт швидко вийшов з (кабінет). 7. Лікар попросив покликати (той чоловік). 8. Він здивовано подивився на (пацієнт). 9. Лікар запитав (хворий) про його здоров'я.

Завдання 9. Прочитайте речення. Замість крапок використайте словосполучення *відомий лікар* у потрібній формі.

1. Тут працює ... . 2. Учора я був у... . 3. Він прийшов до... . 4. Пацієнт розмовляє з ... . 5. У кабінеті ... нове обладнання. 6. Він розповів ... про свої проблеми. 7. Це кабінет ... . 8. Разом з цим ... працює медсестра. 9. Ми були на прийомі у ... .

Завдання 10. Прочитайте текст. Запишіть назви медичних спеціальностей.

ПОГАНИЙ ПРИКЛАД

Міська поліклініка № 1 – одна з найкращих у нашому місті. Це нова будівля з просторими кабінетами та широкими світлими коридорами. Сучасне медичне обладнання допомагає лікарям якісно діагностувати і лікувати хворих. Тут можна не тільки поправити своє здоров'я, а й зробити профілактичні щеплення, щоб уникнути захворювання. У лікарні працюють кваліфіковані спеціалісти: терапевт, хірург, офтальмолог, стоматолог, кардіолог та інші. Працювати у такій лікарні – мрія будь-якого лікаря.

Одного разу у цій лікарні трапилась дивна пригода. Був звичайний прийомний день. Біля кабінету чекали своєї черги пацієнти різного віку. Двері кабінету відчинилися, і молоденька медсестра чемно запитала:

– Наступний!

Наступним пацієнтом був чоловік середнього віку, який прийшов до лікаря за консультацією. Лікар сидів за робочим столом і палив цигарку. Як тільки пацієнт побачив цигарку у лікаря, він швидко повернувся і вийшов з кабінету без жодного слова. Деякий час від несподіванки лікар не міг сказати ані слова. Потім він попросив покликати чоловіка, щоб з'ясувати причину його поведінки.

– Чому ви пішли? – запитав він здивовано.

– Ну, подивіться, – відповів чоловік, показуючи на цигарку в руці лікаря.

– Як я можу довірити своє здоров'я людині, яка не береже власне?

І з цими словами він пішов назавжди.

Такий незвичний вчинок пацієнта змусив лікаря замислитися над його словами.

Минуло небагато часу, і лікар позбувся своєї шкідливої звички – кинув палити. Ви можете запитати, звідки я про це знаю? Не сумнівайтеся, саме так і було. Бо той лікар з цигаркою – це я.

Завдання 11. Дайте відповіді на запитання.

1. Де трапилася дивна пригода?
2. Якого віку був пацієнт?
3. Що робив лікар, коли зайшов пацієнт?
4. Чому пацієнт вийшов з кабінету?
5. Що сказав пацієнт лікарю, коли повернувся?
6. Що заставило лікаря позбутися шкідливої звички?
7. Як би ви вчинили в аналогічній ситуації?

Завдання 12. Складіть 6 речень за даними схемами.

✓ Запам'ятайте!

Чекати	кого? що?	+ знахідний відмінок
чекати	де?	+ місцевий відмінок
чекати	біля кого? чого?	+ родовий відмінок
довіряти	кому?	+ давальний відмінок
довіряти	що?	+ знахідний відмінок
замислитися	над чим?	+ орудний відмінок
спілкуватися	з ким?	+ орудний відмінок
консультуватися	з ким?	+ орудний відмінок

Завдання 13. Прочитайте ще раз текст «Поганий приклад» та складіть простий номінативний план.

Завдання 14. Перекажіть текст за вашим планом.

Завдання 15. Складіть діалоги на теми: «Візит до лікаря», «В аптеці» та відтворіть мовленнєву ситуацію у ролях. Використовуйте слова та словосполучення із завдань 1, 2, 4, 5.

Завдання 16. Запам'ятайте конструкції, які ви можете сказати своїм друзям, якщо вони захворіли.

Одужуй (одужуйте)!	Бережіть себе!
Будьте здоровими!	Бережіть своє здоров'я!
Не хворійте!	Набирайтеся сил!

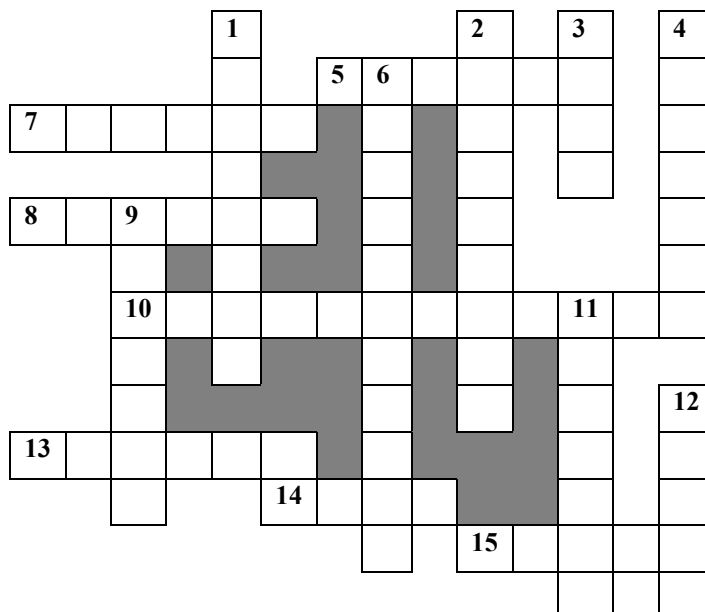
Завдання 17. Розгадайте кросворд.

По горизонталі:

5. Місце, де можна купити ліки. 7. Те, що виписує лікар. 8. Медичний інструмент. 10. ... буває і у лікаря, і у викладача. 13. Вона буває і корисна, і шкідлива. 14. Те, що купують в аптеці. 15. Людина, яка часто запитує: «Що у вас болить?».

По вертикалі:

1. Щоб не хворіти, треба ... зробити. 2. Сестра, але не сестра. 3. Дуже потрібний лікарям матеріал. 4. Те, що люди не бережуть, а потім шукають його у лікарні. 6. Поліфункціональна лікарня. 9. Шкідлива речовина, що міститься у цигарках. 11. Циліндр для нікотину. 12. Хобі, яке допомагає бути здоровим.

5 ДИВНИЙ ТУРИСТ

Завдання 1. Прочитайте словосполучення, з'ясуйте значення наведених слів.

Дивна телеграма;
приємна прогулянка;
цікаве повідомлення;
нова вистава;
перший візит;
чудова поїздка.

Завдання 2. Прочитайте і запам'ятайте вирази. З'ясуйте їх значення.

Бути розгубленим;   одного разу;
визначні місця;   у той же день;
відразу як;   у той момент

Завдання 3. Виконайте завдання за зразком.

ЗРАЗОК: Україна – українець – українка – українці

Англія, Ангола, Еквадор, Камерун, Китай, Палестина, Росія, Франція, Іспанія.

Завдання 4. Утворіть ступені порівняння поданих прикметників.

ЗРАЗОК: теплий – тепліший – найтепліший

Визначний	високий
дивний	складний
новий	легкий
красивий	цікавий
пізній	потрібний

Завдання 5. Прочитайте та запишіть дієслова, з'ясуйте їх значення.

Збиратися / зібратися	куди?	на екскурсію,...
зупинятися / зупинитися	де?	у готелі,...
вирішувати / вирішити	що?	поїхати, ...
згадувати / згадати	що?; кого?	історію; друга, ...
надсилати / надіслати	що?; кому?	лист; дружині,...

отримувати / отримати	що?	повідомлення, ...
повідомляти / повідомити	кого?	брата, сестру, ...
повертатися / повернутися	куди?; звідки?	в готель; з театру, ...
розуміти / зрозуміти	що?; кого?	текст; викладача, ...

Завдання 6. Прочитайте і запам'ятайте!

Збиратися + інфінітив

Я збираюся **поїхати** до Києва. Ми збираємося **йти** в парк.

Збиратися + іменник (Р.в.)

Я збираюся **до університету**. Він збирається **до свого друга**.

Вирішити + інфінітив

Він вирішив **зупинитися** у цьому готелі.

Вони вирішили **поїхати** вранці.

Ми вирішили **повернутися** додому.

Завдання 7. Прочитайте речення. До виділених слів доберіть антоніми.

1. Ми приїхали вранці.	А. Весна починається у березні.
2. Я отримав лист.	Б. Це дуже стара будівля.
3. Це мій перший візит.	В. Він забув зошит у кімнаті.
4. Він купив новий зошит.	Г. Друзі поїхали вчора.
5. Я пам'ятаю цей вірш.	Д. Ще рано йти на заняття.
6. Вистава закінчилася о 20 год.	Е. Вона надіслала повідомлення.
7. З театру ми повернулися пізно.	Є. Я написав останнє завдання.

Завдання 8. Слова у дужках поставте у потрібній формі.

1. Англійський турист приїхав у Париж та зупинився у (готель).
2. Він надіслав телеграму дружині, яка була у (Лондон).
3. Чоловік хотів побачити визначні місця у (Франція).
4. Після обіду він вирішив піти у (театр).
5. Вже був час повертатися у (готель).
6. У (телеграма) було повідомлення від чоловіка.
7. У (місто) було багато гарних місць.
8. У (столиця) завжди багато туристів.
9. Туристи роблять багато (фото).
10. Подорожувати можна (літак, потяг, автобус, човен, велосипед).

Завдання 9. Прочитайте текст та поставте запитання до виділених слів і словосполучень.

ДИВНИЙ ТУРИСТ

Одного разу англійський турист приїхав до Парижа. Це був його перший візит. У той же день він надіслав **телеграму** своїй дружині в Лондон. **У телеграмі** він повідомив їй адресу готелю, де він збирається зупинитися, а також що у нього все гаразд.

Оскільки англієць був **у Парижі** вперше, тому йому дуже хотілося побачити визначні місця столиці Франції. Після обіду він пішов на прогулянку, а потім вирішив піти в театр, **щоб подивитися нову виставу**. Було вже дуже пізно, коли вистава закінчилася. Час повертатися до готелю. Але в той момент джентельмен зрозумів, що він не може повернутися до готелю, тому що **не пам'ятає ні назви готелю, ні адреси**. Англієць був розгублений. Він не знав, що робити.

Раптом він згадав, що **вранці** відправив телеграму дружині.

Отож, пізно ввечері його дружина отримала **дуже дивну телеграму**: «Будь ласка, повідом мені мою адресу готелю відразу, як отримаєш цю телеграму».

Завдання 10. Складіть та запишіть простий номінативний план до тексту.

Завдання 11. Перекажіть текст за вашим планом.

Завдання 12. Виберіть правильний варіант відповіді, користуючись текстом.

1. Одного разу англійський турист приїхав до ...

- а) Лондона;   б) Парижа;   в) Києва.

2. У той же день він надіслав телеграму ...

- а) дружині;   б) другу;   в) викладачу.

3. Англієць був у Парижі...

- а) востаннє;   б) вдруге;   в) вперше.

4. Він вирішив піти в...

- а) ресторан;   б) театр;   в) музей.

5. Турист зрозумів, що не може повернутися до готелю, тому що ...

- а) закінчились гроші;   б) забув адресу;   в) хоче їсти.

6 КОРОЛЬ І ХУДОЖНИК

Завдання 1. Прочитайте та запишіть слова. З'ясуйте їх значення.

Гнів, -у, ч.	король, -я, ч.
в'язниця, -і, ж.	образ, -и, ж.
жах, -у, ч.	охоронець, -я, ж.

Завдання 2. Прочитайте словосполучення, з'ясуйте їх значення та запишіть.

Боятися гніву;	від сьогодні;
бути справжнім художником;	вільна людина;
бути ображеним;	кинути до в'язниці.

Завдання 3. До поданих прикметників доберіть спільнокореневі іменники.

ЗРАЗОК: добрий – добро

Вільний – ...
жахливий – ...
лютий – ...
злий – ...
смачний – ...
теплий – ...
радісний – ...
чудовий – ...

Завдання 4. Знайдіть спільнокореневі слова.

Малюнок, друзі, ображатися, людина, жити, боягуз, гнів, умілець, життя, друг, думати, малювати, подумки, образа, думка, розгніватися, ображений, охороняти, боятися, людство, охоронець, дружба, уміти, дружелюбний, розмальований, дружити, людський, життєвий, боязко, уміння, роздуми, гнівний.

Завдання 5. Від поданих іменників утворіть форму множини.

ЗРАЗОК: новий зошит – нові зошити

Відомий художник – ...	суворий охоронець – ...
гарна картина – ...	темна в'язниця – ...
далека країна – ...	тепла ніч – ...
жахливий малюнок – ...	хороша людина – ...

мале місто – ...
смачна страва – ...

цікава історія – ...
щирий друг – ...

Завдання 6. До поданих дієслів доберіть спільнокореневі іменники.
Порівняйте їх.

ЗРАЗОК: читати – читання

Вечеряти – ...	малювати – ...
боятися – ...	наказати – ...
дружити – ...	ображати – ...
думати – ...	пам'ятати – ...
запросити – ...	повернутися – ...
згадати – ...	розлютитися – ...

Завдання 7. Прочитайте та запам'ятайте.

Боятися кого? чого? + іменник (Р.в.)

Він **боїться** холоду. Вони **бояться** охоронця.

Дружити з ким? + іменник (О.в.)

Ми **дружимо** з цим студентом.

Наказувати кому? + іменник (Д.в.)
Наказувати + інфінітив

Командир **наказав** солдатам зупинитися.

Ображати кого? що? + іменник (З.в.)
Ображатися на кого? на що? + іменник (З.в.)

Його слова мене **ображають**.

На правду не треба **ображатися**.

Він **ображається** на нього.

Завдання 8. До слів, поданих зліва, доберіть антоніми.

Гарно	жахливий
запитати	ніколи
зараз	забувати
чудовий	ворог
друг	погано
пам'ятати	потім
завжди	відповісти

Завдання 9. Прочитайте речення. Слова в дужках поставте у потрібній формі.

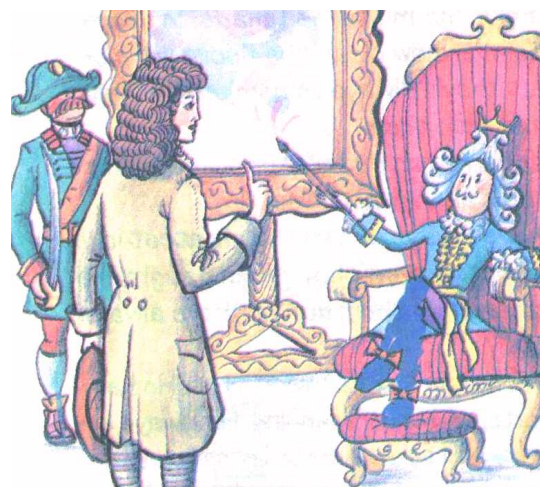
1. У (далека країна) жив один король. 2. Люди боялися (гнів) короля. 3. Король показав свої картини (відомий художник). 4. Він дуже розлютився і наказав кинути художника до (в'язниця). 5. Художник нічого не відповів (король). 6. Він ніколи не буде (справжній художник).

Завдання 10. Прочитайте текст. Складіть та запишіть простий питальний план.

КОРОЛЬ І ХУДОЖНИК

Колись давно жив один король, який думав, що вміє дуже гарно малювати. Його картини були жахливі, але всі люди, яким він показував їх, говорили, що картини чудові, адже вони боялися гніву короля.

Одного разу король показав свої картини відомому художнику, який жив у його країні і запитав: «Я хочу знати, що ти думаєш про мої картини. Вони тобі подобаються? Я гарний художник чи ні?»

Художник подивився на картини короля і сказав: «Мій королю! Я думаю, що Ваші картини погані, що ви ніколи не будете справжнім художником».

Король дуже розлютився і наказав кинути художника до в'язниці.

Через два роки король згадав про художника і захотів його побачити.

«Я був ображений на тебе, – сказав король, – тому що тобі не сподобалися мої гарні картини. Зараз давай забудемо про це. Від сьогодні ти вільна людина, а я твій друг».

Король говорив з художником цілий день, а потім, навіть, запросив його повечеряти з ним. Після вечері король знову показав художникові свої картини знову і запитав: «Ну, а зараз тобі подобаються мої картини?»

Художник нічого не відповів. Він повернувся до охоронця, який стояв біля них і сказав: «Відведи мене назад до в'язниці».

Завдання 11. Перекажіть текст за вашим планом.

Завдання 12. Прокоментуйте вчинок художника. Чому він повернувся до в'язниці добровільно?

7 ЛИСТ ДО СЕСТРИ

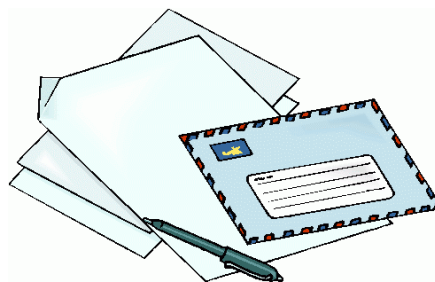
Завдання 1. Прочитайте слова та з'ясуйте їх значення.

Близнюки, мн.	паркет, -у, ч.
вітальня, -і, ж.	радість, -ості, ж.
краєвид, -у, ч.	турбота, -и, ж.
майданчик, -а, ч.	шпалери, мн.

Завдання 2. Прочитайте прикметники. З'ясуйте їх значення. Утворіть та запишіть словосполучення.

ЗРАЗОК: Новий...
Новий дім

Багатоповерховий – ...	паркетний – ...
затишний – ...	приємний – ...
красивий – ...	просторий – ...

Завдання 3. Прочитайте речення. Порівняйте виділені слова.

1. Центральний **майдан** міста носить ім'я космонавта Юрія Гагаріна.
2. Біля нашого будинку збудували **дитячий майданчик**.
3. На **спортивних майданчиках** нашого університету багато студентів.
4. Ми із **задоволенням** ходимо на спортивні майданчики.
5. Додому я повертаюся стомлений, але **задоволений**.
6. Його очі сяють від **задоволення**.

Завдання 4. Прочитайте дієслова та з'ясуйте їх значення. Утворіть доконаний вид.

ЗРАЗОК: читати – прочитати

Бачити – ...	одержувати – ...
відпочивати – ...	писати – ...
ділитися – ...	радіти – ...
знайомитися – ...	розміщувати – ...
йти – ...	читати – ...

Завдання 5. Прочитайте та запам'ятайте.

Мешкати де? + іменник (М.в.)

Студенти **мешкають** у новому гуртожитку.

Одержати що? + іменник (З.в.)

Сестра одержала нову квартиру.

Поділитися чим? + іменник (О.в.)

Я хочу поділитися з тобою радістю.

Розмістити + іменник (М.в.)

Лабораторію розмістили на першому поверсі.

Сяяти від чого? + іменник (Р.в.)

Його обличчя сяяло від радості та щастя.

Завдання 6. Від іменників утворіть та запишіть дієслова.

ЗРАЗОК: Відповідь – відповідати

Бачення – ...	поцілунок – ...
життя – ...	праска – ...
малювання – ...	радість – ...
мешканець – ...	розташування – ...
писання – ...	слух – ...
поїздка – ...	уява – ...

Завдання 7. До слів, поданих ліворуч, доберіть антоніми.

Радість	темний
близько	виходити
найбільший	неприємний
світлий	сум
дитячий	мовчати
заходити	дорослий
говорити	неправильний
приємний	найменший
правильний	однаковий
різний	далеко

Завдання 8. Слова в дужках поставте у правильній формі.

ЗРАЗОК: Писати (вправа).
Писати вправу.

1. Ділитися (радість). 2. Ми одержали (квартира). 3. Школа знаходиться біля (дім). 4. В (одна кімната) будуть жити діти. 5. Вона побачила парк з

(наш балкон). 6. Про (така кухня) я мріяла. 7. У коридорі знаходяться шафи з (книги).

Завдання 9. Прочитайте текст. Запишіть імена усіх членів родини, яка отримала нову квартиру.

Дорога моя сестричко Олено!

Хочу поділитися з тобою великою радістю: ми одержали квартиру. Будемо жити на третьому поверсі шістнадцятиповерхового будинку.

На першому поверсі нашого будинку є багато магазинів, у дворі – дитячий майданчик, отже наші діти будуть близько від дому. Школа розташована трохи далі.

Тепер про квартиру. Уявляєш, тут аж чотири кімнати, великий коридор, кухня – світла, простора, два балкони, ванна. Підлога паркетна, стеля висока, на стінах – дуже красиві й різні в усіх трьох кімнатах шпалери. Найбільша кімната – вітальня. Дві кімнати навпроти вітальні невеликі, але затишні. В одній будуть мешкати наші близнюки – Микола та Петрик, а в другій буде наша спальня. Ще одна кімната для Андрія. Ти б бачила обличчя нашої мами, коли вона прийшла до нас у гості і побачила краєвид з вікна. Її очі сяяли від задоволення.

А про кухню й говорити не доводиться. Саме про таку я мріяла. У коридорі можна розмістити шафи з книгами. Отже, турботи, турботи, але такі приємні.

Пиши, як ти живеш, як чоловік, діти. Чекаємо у гості. Цілуємо.

Твоя сестра Катерина.

Завдання 10. Дайте відповіді на запитання.

1. Кому пише лист Катерина?
2. Якою радістю вона поділилася із сестрою?
3. Яку квартиру вона отримала?
4. Яка у неї сім'я?
5. Скільки кімнат у квартирі?
6. Які ще приміщення є у квартирі?
7. Кого Катерина чекає у гості?

Завдання 11. Напишіть розповідь (7 – 10 речень) про свій дім або квартиру.

Завдання 12. Напишіть лист своєму брату (сестрі), другу про студентське життя, про навчання у ВНТУ.

8 НОВОСІЛЛЯ

Завдання 1. Прочитайте слова та словосполучення, з'ясуйте їх значення та запишіть у зошит.

Візерунок, -нка, ч.	подружжя, с.
гордість, -ості, ж.	паркет, -у, ч.
господиня, -і, ж.	передпокій, -кою, ч.
гостинність, -ності, ж.	пори́г, -рога, ч.
джерело, -а, с.	світлиця, -і, ж.
кришталь, -ю, ч.	скатертина, -и, ж.
лак, -у, ч.	торшер, -а, ч.
люстра, -и, ж.	шпалера, -и, ж.

Завдання 2. Прочитайте словосполучення. Запишіть дієслова та з'ясуйте їх значення.

Оглядати / оглянути кімнату	що?	місто, аудиторію.
Прасувати / випрасувати	що?	одяг, костюм, сорочку.
Пригощати / пригостити	кого?	друзів, подругу.
Перебивати / перебити	кого?	свого друга.
Розправляти / розправити	що?	килим, скатерку.
Слухати / послухати	що?	музику, радіо.
Шепотіти / прошепотіти	що?	слова.

Завдання 3. Слова в дужках поставте у потрібній формі.

ЗРАЗОК: Читати (книга).
Читати книгу.

---

1. Випрасувати (нова сорочка).
2. Оглянути (світлиця).
3. Розправити (скатертина) на столі.
4. Увійти до (квартира).
5. Запросити на (новосілля).
6. Увімкнути (люстра).
7. Поставити торшер на (підлога).
8. Привітати (господиня).
9. Купити (нова шафа).
10. Покрити лаком (підлога).

Завдання 4. До поданих іменників доберіть та запишіть спільнокореневі дієслова.

ЗРАЗОК: Відповідь – відповідати

Вітання – ...	луна – ...
гордість – ...	дарунок – ...
дзвін – ...	поцілунок – ...

друг – ...	заперечення – ...
ліжко – ...	слух – ...
праска – ...	сміх – ...
радість – ...	шепіт – ...

Завдання 5. Від поданих іменників утворіть та запишіть прикметники.

ЗРАЗОК: Увага – уважний

Джерело – ...	мелодія – ...
друг – ...	радість – ...
журнал – ...	сміх – ...
затишок – ...	свято – ...
книга – ...	чудо – ...

Завдання 6. Прочитайте та порівняйте словосполучення. З'ясуйте їх значення.

Який? Яка? Яке?		Як?
бездоганна робота	→	працювати бездоганно
вдала покупка	→	вдало розмістити меблі
вільний простір	→	рухатися вільно
затишна кімната	→	почуватися затишно
мелодійний звук	→	мелодійно звучати
радісна подія	→	радісно посміхатися
раціональне розміщення	→	розмістити раціонально
уважний студент	→	слухати уважно.

Завдання 7. До виділених слів доберіть та запишіть синоніми.

дружні стосунки	увійти
молоде подружжя	затишно
передпокій квартири	прекрасний
переступити поріг	купити
почуватися комфортно	малюнки
придбати меблі	вітальня
фантастичні візерунки	взаємини
чудовий килим	пара

Завдання 8. Прочитайте та запишіть українські фразеологізми. З'ясуйте їх значення. Назвіть відповідні словосполучення вашої мови. Прокоментуйте їх.

1. *Хліб – сіль* (хліб та сіль).

Символ **гостинності**, добрих дружніх

Відносини = стосунки

відносин. Традиційне побажання **достатку** (щоб було чим *пригощати* гостей).

2. *Хліб усьому голова.*

Пригощати = частувати

До хліба треба ставитися з **повагою**, тому що він найважливіший у житті людини.

3. *Ділити хліб-сіль.*

Поважати = шанувати

Жити спільними інтересами.

4. *Повна криниця (щастя).*

Достаток = багатство

Традиційне побажання **достатку, багатства**.

5. *Чим хата багата, тим і рада (чим багаті, тим і раді).*

Традиційне запрошення гостей до столу.

Завдання 9. Зверніть увагу на фонетичні зміни в словах.

[і] → [о]   [ст] → [шч]

Гість – гості – гостинність – пригощати ...

[г] → [з] → [ж]

Друг – друзі – дружба ...

[г] → [ж]

Книга – книжка ...

Повага – поважати ...

[с] → [ш]

Просити – запрошувати ...

[х] → [ш]

Тихо – тиша ...

Завдання 10. Слова в дужках поставте у потрібній формі.

1. Марія з Олегом купили (однокімнатна квартира). 2. Господиня старанно розправила (скатертина). 3. Гості прийшли з (хліб-сіль). 4. Господарі посміхалися від (радість). 5. Друзі привітали господарів з (новосілля). 6. Вони вирішили не купувати багато (меблі). 7. Біля (журнальний столик) стоїть торшер. 8. Господарі запросили до (стіл). 9. Гості вручають (подарунки) (Марія). 10. Господарі вирішили не купувати багато (меблі). 11. Українці завжди щиро вітають (дорогі гості) у себе вдома.

Завдання 11. Прочитайте текст. Запишіть прізвища та імена гостей.

НОВОСІЛЛЯ

Молоде подружжя Марія з Олегом одержали однокімнатну квартиру, придбали меблі і запросили друзів на новосілля. Паркетна підлога, покрита лаком, аж світиться, тонко дзвенить джерельно-чистий кришталь у серванті, прекрасна люстра – гордість господині – малює на стелі фантастичні візерунки. Марія вже втретє старанно витерла меблі, розправила бездоганно випрасувану скатертину і серветки. Друзів усе ще не було. Змінивши джинси і джемпер на святкову сукню, уважно оглянула кімнату.

Раптом мелодійно пролунав дзвоник, і до хати з хлібом-сіллю на вишитому рушнику завітали перші гості. Це були їхні друзі на прізвище Муравйови. Вони привітали господарів із новосіллям і з цікавістю почали оглядати квартиру.

– Яке чудове дзеркало, – прошепотіла Лариса подрузі. – воно наче створене для вашого передпокою.
– Ні, ти поглянь на килим, – звернувся до дружини Ілля Муравйов. – Це ж справжній витвір мистецтва.

Обличчя Марії аж засвітилося від радості. А гості тим часом продовжували:

– Шафа для книг дуже зручна, розміщення книжкових полиць раціональне, між полицями чудові вазони. Молодці.

– Дзень-дзень – і двері відчинилися. Широко посміхаючись, Олеся і Максим Ковальови переступили поріг.

– Будьте здорові у вашому домі!

– Повні криниці щастя в світлицю!

Обійми, поцілунки, квіти. Гості вручають подарунки Марії.

– Прошу заходьте!

– Почувайтеся вільно! Будьте як вдома! – запрошують господарі.

– Як у вас затишно, – говорить Максим, сідаючи в крісло.

– Дуже гарні штори, – перебиває чоловіка Олеся. – вони підкреслюють витончений малюнок шпалер.

У розмову вступає господар:

– Ми з Марією вирішили не купувати багато меблів; на мою думку, вільний простір нам не завадить.

– Тільки стільці мені не подобаються, – зауважила Марія. – Я пропонувала купити інші та чоловік мене не послухав. У нашій кімнаті краще б виглядали м'які стільці з яскравою оббивкою.

– Телевізор і комп'ютер розміщені дуже вдало.

- А в цьому кутку, Маріє, ми поставимо подарований гостями торшер. Правда? Недалеко від журнального столика і дивана.
- Я не заперечую. А тепер, гості дорогі, прошу до столу. Чим багаті тим і раді!

Завдання 12. Дайте відповіді на запитання.

1. Чому Марія та Олег запросили в гості друзів?
2. Що принесли перші гості? Як їх прізвище?
3. З чим вони привітали господарів?
4. Які побажання говорили гості?
5. Чи сподобалася друзям квартира?
6. Як Марія запросила друзів до столу?

Завдання 13. Прочитайте та порівняйте речення. Зверніть увагу на вживання виділених слів.

1. Марія **випрасувала** скатерку. **Випрасувана** скатерка дуже гарна.
2. Друзі **подарували** торшер. **Подарований** торшер стоїть біля крісла.
3. Він іде й **посміхається**. Він іде **посміхаючись**.

Завдання 14. Доберіть пояснення до слів та словосполучень

1. Подружжя – це ...
а) друг і подруга;   б) чоловік і дружина;   в) друзі.
2. Хліб і сіль – це ...
а) гостинність;   б) багатство;   в) традиційна їжа.
3. Повна криниця – це побажання ...
а) любові;   б) здоров'я;   в) щастя.
4. Новосілля – це ...
а) нове село;   б) багато солі;   в) сімейне свято.
5. Джерельно-чистий – це ...
а) світлий;   б) прозорий;   в) холодний.
6. Затишний – це ...
а) комфортний;   б) тихий;   в) м'який.

Завдання 15. Перекажіть текст. Користуйтеся завданням 12.

9 ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОГО ФУТБОЛУ

Завдання 1. Ознайомтеся з коментарями до тексту.

Валерій Лобановський (1939 – 2002 рр.) – радянський та український футболіст і тренер. Багаторічний наставник «Динамо» (Київ). Майстер спорту СРСР. Герой України.

Олег Блохін (1952) – радянський і український футболіст та тренер. Лауреат нагороди UEFA як найвидатніший український футболіст за період з 1954 – по 2003 рр.

Андрій Шевченко (1976) – український футболіст, виступав за київське «Динамо», «Мілан» та лондонське «Челсі». 2003 року став першим українцем, який виграв Лігу чемпіонів. Володар «Золотого м'яча» 2004 року – призу, який вручають найкращому футболісту Європи.

Сергій Ребров (1974) – український футболіст. Грав за футбольні команди «Шахтар» (Донецьк), «Динамо» (Київ), «Тоттенгем» (Лондон), «Фенербахче» (Стамбул) тощо.

Завдання 2. Прочитайте слова та з'ясуйте їх значення.

Гол, -а, ч.	обурення, с.
емоція, -ї, ж.	перешкода, -и, ж.
колектив, -у, ч.	представник, -а, ч.
континент, -у, ч.	розпач, -у, ч.
кордон, -у, ч.	уболівальник, -а, ч.

Завдання 3. Прочитайте прикметники. З'ясуйте їх значення. Утворіть та запишіть словосполучення.

ЗРАЗОК: Гарний
Гарний день

Історичний – ...	прекрасний – ...
несподіваний – ...	різний – ...
національний – ...	футбольний – ...
німецький – ...	широкий – ...

Завдання 4. Утворіть слова за зразком.

ЗРАЗОК: Вінниця → вінничанин

Одеса, Київ, Харків, Львів, Москва, Париж, Крим, Донецьк, Полтава,
Азія, Африка, Америка

Завдання 5. Від поданих іменників утворіть прикметники. Запишіть їх у зошит.

ЗРАЗОК : людина – людський

Емоція – ...
золото – ...
історія – ...
команда – ...
кордон – ...
спорт – ...
футбол – ...
хвилина – ...

Завдання 6. Прочитайте дієслова та з'ясуйте їх значення. Утворіть доконаний вид.

ЗРАЗОК: читати – прочитати

Вирішувати – ...	організовувати – ...
вирушати – ...	перемагати – ...
допомагати – ...	починати – ...
зупиняти – ...	розвиватися – ...
обурюватися – ...	розповідати – ...

Завдання 7. Від поданих дієслів утворіть та запишіть іменники.

ЗРАЗОК: читати – читання

Вирішувати – ...	перемагати – ...
грати – ...	перешкоджати – ...
зупиняти – ...	починати – ...
об'єднати – ...	радіти – ...
обурюватися – ...	розвиватися – ...

Завдання 8. До слів, поданих ліворуч, доберіть та запишіть антоніми.

Вигравати	сльози
допомагати	розпад
об'єднання	минулий
теперішній	розпач
на щастя	програвати
задоволення	перешкоджати
сміх	на жаль

Завдання 9. Слова в дужках поставте у потрібній формі.

1. Багато людей приїхало з (різні континенти). 2. У футбол грають від (маленький хлопчик) до (старий дідусь). 3. Англійські моряки зупинилися в (Одеса). 4. Перший футбольний матч проходив у (Львів). 5. Львів'яни грали з (команда Краків). 6. Гра тривала до (перший забитий гол). 7. У (два матчі) перемогли українці. 8. За (чудова гра) Олег Блохін отримав кубок «Золотий м'яч».

Завдання 10. Прочитайте текст.

ІСТОРІЯ ФУТБОЛУ

Футбол – гра мільйонів. Багато людей з різних континентів і країн об'єднуються на півтори години, щоб подивитися прекрасну гру. За ці 90 хвилин можна побачити безліч емоцій: радощі, сльози, сміх, розпач, обурення... У футбол грають усі: від маленького хлопчика до старого дідуся. Але мало хто знає його історію.

На жаль, історія футболу не була такою легкою. Футбол пройшов безліч перешкод до того, як став улюбленим видом спорту. В кожній країні футбол розвивався по-різному.

Що ж до України, то все розпочалося із Одеси. Англійські моряки зупинилися в одеському порту і «привезли» до України футбол. Саме в Одесі було створене перше футбольне поле в Україні. Тоді ж гра прийшла й на захід. Перший футбольний матч проходив у Львові. Тоді львів'яни грали із командою Кракова. Гра тривала 7 хвилин до першого забитого гола.

Відома українська футбольна команда «Динамо» була заснована у 1927 році.

1975 рік був багатий на єврокубки. Київське «Динамо» виграло Кубок Кубків і Суперкубок. Кияни почали швидко розвиватися порівняно з іншими українськими клубами. За чудову гру Олег Блохін отримав нагороду «Золотий м'яч».

Але з 1991 року для українського футболу відкривається нова історія. Після розпаду Радянського Союзу утворилася Футбольна Федерація України.

У 1996 році з Близького Сходу повертається футболіст Валерій Лобановський. Він багато зробив для українського футболу, як тренер, виховав найкращих футболістів, які згодом виступали за кордоном (А. Шевченко, О. Лужний, К. Каладзе, С. Ребров). У 2004 році багато кому із європейських вболівальників сподобалась гра Андрія Шевченка, і вони обрали його найкращим європейським футболістом.

Олег Блохін

У 2012 році Україна разом з Польщею приймали 14-ий чемпіонат Європи з футболу. З 8 червня по 1 липня 2012 року мільйони вболівальників

Талісмани Євро-2012 Славек і Славко

світу змогли подивитися чудові футбольні матчі на сучасних стадіонах України та Польщі. Чемпіонат Європи з футболу 2012 став першим турніром, проведеним в країнах Східної Європи. У фіналі чемпіонату на стадіоні «Олімпійський» у Києві збірна Іспанії здобула перемогу, стала чемпіоном Європи, перемігши з рахунком 4:0 збірну Італії.

У турнірі взяли участь 16 збірних команд країн Європи. Для збірної України домашнє Євро-2012 стало першим в її історії.

Матчі чемпіонату проходили на восьми стадіонах: чотири у Польщі та чотири в Україні.

Гаслом чемпіонату стала фраза – «Творимо історію разом». Талісманами чемпіонату були брати-близнюки Славек і Славко.

Як ми бачимо історія українського футболу дуже цікава. Будемо сподіватися, що теперішній український футбол буде розвиватися і ще покаже «футбольну Україну» світові.

Завдання 11. Напишіть простий питальний план до тексту.

Завдання 12. Перекажіть текст за вашим планом.

Завдання 13. Складіть розповідь (10 – 12 речень) про вашого улюбленого футболіста.

10 ЧУДЕСА СВІТУ

Завдання 1. Прочитайте та запишіть слова. З'ясуйте їх значення.

Вага, -и, ж.	споруда, -и, ж.
майстер, -тра, сп.	східці = сходи
мармур, -у, ч.	чудо, - а, с.
пустеля, -і, ж.	щілина, - и, ж.

Завдання 2. Прочитайте словосполучення, з'ясуйте їх значення.

Архітектурна споруда;	дорогоцінний камінь;
вражати уяву;	стародавній світ;
дійти до наших днів;	цементний розчин.

Завдання 3. Утворіть прикметники від поданих слів за зразком.

ЗРАЗОК: Єгипет → єгипетський

Лівія, Каїр, Вавилон, Багдад, Китай, Рим, Америка, Йорданія, Індія, Мексика.

Завдання 4. Прочитайте та запишіть дієслова. З'ясуйте їх значення.

Будувати / побудувати	що?	споруду...
важити / зважити	що?	каміння...
виходити / вийти	куди?	на коридор ...
зберігатись / зберегтись	де?	у сейфі...
натякати / натякнути	кому?	другу...
рахувати / порахувати	що? кого?	гроші; студентів...
складати / скласти	що?	речі...

Завдання 5. До слів, поданих зліва, доберіть антоніми.

Небо	пізно
будувати	найважчий
білий	предки
сучасний	земля
нащадки	старий
рано	маленький
великий	древній
найлегший	чорний
новий	руйнувати

Завдання 6. До поданих слів доберіть спільнокореневі дієслова.

ЗРАЗОК: Будівництво – будувати

Вага – ...	назва – ...
враження – ...	підтримка – ...
думка – ...	робота – ...
натяк – ...	розмова – ...

Завдання 7. Слова у дужках поставте у потрібній формі.

ЗРАЗОК: Будувати (піраміда).
Будувати піраміду.

---

1. П'ять тисяч (рік).
2. Піраміди стоять у (Лівійська пустеля).
3. Піраміди будували для (фараон).
4. Висячі сади знаходились за 90 кілометрів від (місто Багдад).
5. Монумент Зевса зроблений із (золото).
6. Маяк на (острів Форос).
7. Восьме чудо (світ).
8. Місто древньої (Америка).

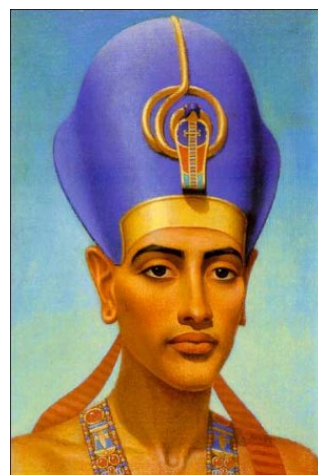
Завдання 8. Прочитайте коментар до тексту.

Фараон – титул монарха у Стародавньому Єгипті. Фараон вважався живим богом, який після своєї смерті повинен приєднатися до інших богів. Він носив титул Сина Сонця і мав релігійну, політичну та військову влади у всьому Єгипті.

Завдання 9. Прочитайте текст. Поставте запитання до виділених слів.

ЧУДЕСА СВІТУ

У древньому світі було сім чудес. Але до нашого часу збереглося лише одне, найстаріше чудо, якому майже **п'ять тисячоліть** – піраміди єгипетських фараонів. Піраміди стоять у Лівійській пустелі і тягнуться на десятки кілометрів від сучасного Каїра. Ці споруди будували для фараонів, по яких вони виходили на небо. Тому найстародавніші піраміди мали форму східців, і тільки в більш пізніх стіни гладкі. Чому це відбулося, дотепер не відомо. Археологи нарахували **80 пірамід**. Але не всі вони дійшли до наших днів.

Кожний камінь піраміди важить в основному **2,5 тонни**, а найважчий – **15 тонн**. Загальна вага піраміди біля 5,7 мільйона тонн. Каміні її тримаються власною вагою – ніякого цементного розчину немає. Незважаючи на це, каміння настільки старанно складене одине до одного, що щілина між ними не більша п'ятьох міліметрів.

Згодом, через двадцять сторіч, з'явилося друге чудо світу – висячі сади у Вавилоні (VII ст. до н. е.), які знаходяться **за 90 кілометрів** від Багдада, за ним по одному в сторіччя – храм Артеміди в Ефесі (VI ст. до н. е.), який будували **120 років**, монумент Зевса в Олімпії (V ст. до н. е.), висотою 14 метрів, зроблений із золота, слонової кістки, чорного дерева і дорогоцінних каменів, Мавзолей у Галікарнасі (IV ст. до н. е.), що складався з трьох поверхів з білого мармуру і, нарешті, майже одночасно відразу два чуда – Колос Родоський (36 метрів заввишки) і маяк на острові Форосі (III ст. до н. е.) (150 метрів).

Це були справді великі твори древніх майстрів, вони вражали уяву своєю величчю і красою.

Багато архітектурних споруд різних часів і народів вражали уяву не тільки сучасників, але і нащадків. І тоді говорили: “Це восьме чудо світу”, ніби натякаючи на можливість

приєднатись до чудової сімки.

А от сучасними чудами світу вважають такі споруди.

1. Велика китайська стіна (протяжність 8851 км.).
2. Колізей у Римі.
3. Мачу-Пикчу – місто древньої Америки, що знаходиться на території сучасного Перу.
4. Петра – стародавнє місто на території сучасної Йорданії.
5. Тадж-Махал – мавзолей-мечеть, що знаходиться в Агрі, Індія;
6. Статуя Христа в Ріо-де-Жанейро;
7. Піраміди Чічен-Іца в Мексиці.

Завдання 10. Дайте відповіді на запитання.

1. Скільки чудес було у древньому світі? Назвіть їх.
2. Скільки з них збереглося до нашого часу? Що саме?
3. Скільки років Єгипетським пірамідам?
4. Де саме знаходяться піраміди у Єгипті?
5. Для кого і з якою метою будували піраміди?

6. А що ви знаєте про сучасні чуда світу? Назвіть їх.
7. Чи бачили ви одне з чудес на власні очі?

Завдання 11. У поданих реченнях виправте помилки.

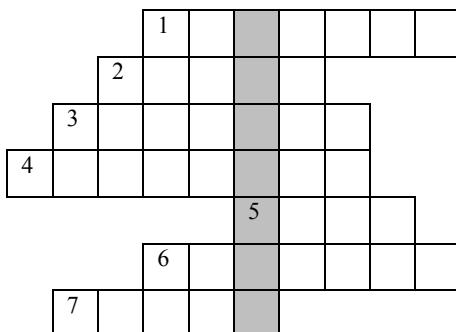
1. У древньому світі було вісім чудес.
2. До нашого часу дійшли усі чудеса стародавнього світу.
3. Найстаріше чудо світу знаходиться в Україні.
4. Монумент Зевса був зроблений із срібла.
5. Колізей знаходиться у Берліні.
6. Велика китайська стіна має довжину 8851 метр.
7. Тадж-Махал – мавзолей-мечеть чорного кольору.
8. Чудеса світу знаходяться на одному континенті.
9. Піраміди в Єгипті будували для робітників.

Завдання 12. Перекажіть текст, користуючись завданням 9.

Завдання 13. Розгадайте кросворд «Чудо світу». У виділеному рядку прочитаєте назву одного із сучасних чудес світу.

1. Країна, у якій знаходиться одне із сучасних чудес світу.
2. У III ст. до н. е. на цьому острові був збудований відомий маяк.
3. Стародавнє місто, де були створені чудові висячі сади.
4. Геометрична фігура і чудо світу.
5. Один з богів Олімпу на чю честь збудували велику статую із золота та дорогоцінного каменю.
6. Континент, на якому є сучасне чудо світу – місто Мачу-Пикчу.
7. Країна з найдовшою стіною.

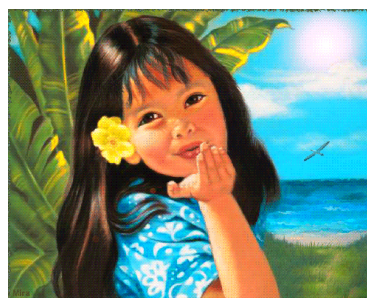
11 ЯК ВІТАЮТЬСЯ У РІЗНИХ КРАЇНАХ СВІТУ

Завдання 1. Прочитайте та запишіть слова. З'ясуйте їх значення.

Брови, мн.	слава, - и, ж.
груди, мн.	худо́ба, -и, ж.
губи, мн.	чо́ло, -а, с.
звичай, -ю, ч.	шо́ка, -и, ж.
комар, -а, ч.	язык, -а, ч.

Завдання 2. Прочитайте словосполучення, з'ясуйте їх значення.

Дивитися в очі
з найдавніших часів
нахиляти голову
повітряний поцілунок
потиснути руку
сідати навпочіпки

Завдання 3. Прочитайте та запишіть дієслова. З'ясуйте їх значення.

Берегти / зберегти	що?	здоров'я...
вигукувати / вигукнути	що?	слова...
вітатись / привітатись	з ким?	з другом...
впливати / вплинути	на що?; на кого?	на настрій; на нього...
говорити / сказати	що?; кому?	інформацію; вам...
зустрічати / зустріти	кого? де?	подругу; в парку...
кланятись / вклонитись	кому? як?	батькам; низько...
молитись / помолитись	кому?	Богу.
обіймати / обняти	кого?	брата...
тиснути / потиснути	що?	руку...
турбувати / потурбувати	кого?	сусіда...
цілувати / поцілувати	кого?	подругу...

Завдання 4. До слів, поданих зліва, доберіть антоніми. Запишіть їх.

Вперше	відповідь
запитувати	сумний
мир	вниз
однаково	лівий
запитання	востаннє
одягати	війна
правий	знімати
веселий	відповідати
вгору	по-різному

Завдання 5. Слова в дужках поставте у потрібній формі.

1. Бачити (люди).
2. Бажати (здоров'я).
3. Відповідати на (запитання).
4. Дивитися в (очі).
5. Нахилити (голова).
6. Потиснути (рука).
7. Знімати (взуття).
8. Зберігати (традиції).

Завдання 6. Поставте фрази діалогу у правильному порядку.

- Дякую, обов'язково передам.
- Так, погода справді гарна. Але завтра обіцяють дощ. Я дивився прогноз погоди по телевізору.
- Я теж радий. Передавайте привіт Вашій дружині та дітям. Вони у Вас чудові.
- Доброго дня!
- Дякую, дуже добре, а у Вас?
- До побачення!
- Теж добре, дякую.
- Доброго дня!
- Як справи?
- Яка сьогодні гарна погода!
- Справді? Треба взяти з собою парасольку завтра.
- Радий був з Вами побачитись!
- До зустрічі.

Завдання 7. Відповідайте на запитання про вашу країну.

1. Як вітаються у вашій країні малознайомі люди?
2. Як вітаються друзі?
3. Які слова привітань говорять вранці, вдень і ввечері?
4. Як вітається жінка з чоловіком, чоловік з чоловіком та жінка із жінкою у вашій країні? Чи є між такими вітаннями різниця?
5. Хто має привітатися першим (чоловік чи жінка, старший чи молодший)?
6. Чи є якісь особливі жести під час вітання у вашій країні?
7. Чи є особливі способи вітань на свята?
8. Про що говорять люди у вашій країні під час короткого діалогу при зустрічі?
9. Як прощаються малознайомі люди та друзі у вашій країні?

Завдання 8. Прочитайте текст, розкажіть про особливості вітань у вашій країні, керуючись текстом та завданням 5.

ЯК ВІТАЮТЬСЯ У РІЗНИХ КРАЇНАХ СВІТУ

Як поводитись, коли зустрічаєш людину вперше? Що сказати людині? Як привітатися? На ці запитання не можна відповісти однаково, адже у кожній країні вітаються по-різному. Американці чи канадці міцно потиснуть вам руку, дивлячись прямо в очі. В багатьох країнах Азії такого не роблять. В Японії Вам треба вклонитись. В Таїланді вітаються, стиснувши дві руки разом на

грудях, наче збираються молитися і злегка нахиляють голову.

- В Україні з найдавніших часів при зустрічі запитували про здоров'я. Ця традиція збереглася й зараз. Є багато варіантів вітання: «Доброго дня», «Доброго вам здоров'я», «Слава Ісусу Христу», привітання працівнику – «Боже помагай!», людині, яка щойно прийшла – «Ласкаво просимо!».

- У Франції навіть малознайомі люди при зустрічі і прощанні цілуються, по черзі торкаючись один одного щоками і посилаючи в повітря від одного до п'яти поцілунків, і кажуть: «Comment ça va», – що можна перекласти: «Як це йде?»

- В Ізраїлі при зустрічі кажуть: «Мир вам!».

- У країнах Латинської Америки при зустрічі обнімаються, навіть якщо це малознайомий або зовсім незнайомий чоловік.

- В Ірані люди бажають один одному веселощів і при зустрічі кажуть «Будь веселим!».

- В Італії при зустрічі люди один одному кажуть: «Чао!», Або «Come sta», – що значить: «Як стоїш?».

- У Монголії при зустрічі люди говорять один одному: «Чи здорова ваша худоба?».

- У Китаї люди вітаються поклоном з витягнутими вздовж тіла руками. В столиці Пекіні при вітанні запитують: «Ти вже поснідав?»

- У Греції люди бажають один одному здоров'я. А їх стародавні родичі вітали один одного словом «Радуйся!».

- Гренландці завжди вигукують: «Гарна погода!», навіть якщо це неправда.

- У Новій Гвінеї поширений звичай вітатися без слів, просто піднімаючи вгору брови.

- Деякі індіанські народи при зустрічі знімають взуття, а у деяких індіанських племен в Америці при зустрічі треба сісти навпочіпки. Така поза вважається наймиролюбнішою.

- На півночі Африканського континенту праву руку підносять до чола, до губ і до грудей. Це означає: «Я думаю про тебе, я говорю про тебе, я поважаю тебе».

- У Лапландії при зустрічі труться один об одного носами.

- Жителі Індії вранці, вітаючись, ставлять запитання: «Чи не дуже турбували вас комарі цієї ночі?»

- У Малайзії нерідко вітаються питанням: «Куди йдеш?», а відповідають: «Погуляти».

Ось такі різні вітання оточують нас сьогодні. Таким чином, за манерою вітати людей, можна легко визначити звідки родом людина, тому що різні традиції та звичаї впливають на те, як вітаються люди в різних країнах.

Завдання 9. Виберіть правильний варіант.

1. В Україні при зустрічі вранці люди говорять:

а) на добраніч;   б) доброго ранку;   в) кожного ранку.

2. На запитання «Як справи?» люди відповідають:

а) чудово;   б) як зліва;   в) не скажу.

3. Якими словами в Україні запрошують гостей:

а) ласкаво кажемо;   б) ласкаво слухаємо;   в) ласкаво просимо.

4. Що тиснуть один одному під час зустрічі чоловіки в Україні?

а) ноги;   б) руки;   в) щоки.

5. Яке традиційне привітання говорять людині, яка в цей час працює в Україні?

а) Боже мій;   б) Боже помагай;   в) Бог все бачить.

6. Як зустрічають дуже дорогих гостей в Україні?

а) хлібом і сіллю;   б) чаєм і кавою;   в) борщем і варениками.

Завдання 10. Складіть діалог (6 – 8 фраз) зустрічі двох друзів, які давно не бачили один одного.

12 ЛІДЕР

Завдання 1. Прочитайте слова, з'ясуйте їх значення та запишіть у зошит.

Вата, -и, ж.
гурт, -у, ч.
дзьоб, -а, ч.
дихання, с.

краплина, -и, ж.
підлога, -и, ж.
птаха, -а, ч.
сльоза, -и, ж.

Завдання 2. Прочитайте прикметники, з'ясуйте їх значення та запишіть словосполучення за зразком.

ЗРАЗОК: Гучний...

Гучний крик.

Безпорадний – ...
добрий – ...
жахливий – ...
здивований – ...
красивий – ...

обережний – ...
переляканий – ...
простий – ...
стурбований – ...
сумний – ...

Завдання 3. Прочитайте дієслова та з'ясуйте їх значення. Утворіть доконаний вид.

Бігти – ...
відчувати – ...
загоюватися – ...
заспокоювати – ...
змивати – ...

ковтати – ...
ламати – ...
повертатися – ...
поїти – ...
прислухатися – ...

Завдання 4. Виконайте завдання за зразком.

що робити?   що?

ЗРАЗОК: відкривати → відкриття

Вигукувати – ...
доглядати – ...
жити – ...
кричати – ...
любити – ...
мріяти – ...
надіятися – ...

робити – ...
сидіти – ...
спостерігати – ...
сумувати – ...
терпіти – ...
ходити – ...
читати – ...

Завдання 5. До слів, поданих ліворуч, доберіть антоніми.

Перший	схвилювати
відкривати	невільно
заспокоїти	старий
малий	закривати
новий	вниз
вільно	великий
вгору	ворог
вище	останній
друг	нижче
з'явитися	відносити
приносити	близько
далеко	зникнути
вірний	зрадливий

Завдання 6. Заповніть пропуски у таблиці.

Н.в.	гордий чоловік	гарний птах	цікава подія
Р.в.	...	гарного птаха	...
Д.в.	гордому чоловіку	...	...
З.в.	...	...	...
О.в.	...	...	цікавою подією
М.в.	...	...	...

Завдання 7. Слова в дужках поставте у потрібній формі.

1. Він обережно взяв (птах). 2. Степан розкрив (птах) дзьоба і напоїв (він). 3. Голуб почав ковтати (вода). 4. Хлопчик не покидав (голуб). 5. Він літав над (вони). 6. У його сусіда був табун (голуби) 7. Хлопчик був гордий за (свій друг). 8. Минуло багато (день). 9. Кожен раз голуби поверталися (дім).

Завдання 8. На місці крапок поставте потрібний прийменник. З виділеними словами складіть та запишіть речення.

1. Перший підбіг ... голуба Степан. 2. Він обережно взяв птаха ... долоні. 3. Діти **зробили** йому постіль ... вати ... коробці. 4. Хлопчик **сидів** ... птаха і слідував ... ним. 5. Хлопці **пропускали** заняття ... школі. 6. ...Степанкового сусіда теж були голуби. 7. Він завжди **бачив** сни, у яких голуб **повертається** ... нього. 8. ... матері покотилася сльоза ... щоці. 9. Справжня дружба сильніша ... все.

Завдання 9. Прочитайте текст, складіть простий номінативний план до тексту.

ЛІДЕР

Перший підбіг до голуба Степан. Він обережно взяв закривавленого птаха в долоні і відчув, як билося його серце, а очі то заплющувались, то знову розкривалися. Він не пробував вирватися з рук чи навіть поворухнутись.

– Дивись, дивись! – вигукнув один з хлопчаків, показуючи на дзьобик птаха.

Справді, частина дзьоба була відламана. Уже не було надії, що птах житиме...

Щоб заспокоїти сина, мати обережно змила кров з голуба. Степан розкрив птахові дзьоба і спробував напоїти його. Вода лилася на підлогу, та хлопцеві здавалося, що голуб проковтнув одну маленьку, як сльоза, краплинку. Та раптом усі побачили, що голуб почав ковтати воду.

Але після того голуб безпорадно лежав. Діти зробили йому постіль з вати у старій коробці і поставили біля ліжка Степана. Коли всі пішли, хлопчик сидів біля птаха і спостерігав за його диханням.

Степан не кидав голуба. Він довго не міг заснути. Усе прислухався, чи не поворухнеться його голуб. Та не почув нічого. А рано-вранці, тільки прокинувся, відразу підбіг до коробки.

– Живий! – закричав гучно Степан. – Живий!..

Минуло багато днів. Минало літо. Загоїлися рани голуба. Він тепер вільно літав і сідав на відчиненому вікні Степанкової кімнати.

У Степанкового сусіда був табун голубів, за яким весь час спостерігав Степанків друг.

Одного разу, коли сусідські голуби тільки почали підійматися вгору, Степанків красень приєднався до гурту. Але він літав над ними, трохи вище. Сусіда, великий знавець у голуб'ячому спорті сказав Степну:

– Оце краса! Оце лідер!.. За таким полетять!

А хлопчик і сам був гордий за свого голуба, за свого Лідера, як назвав його сусід.

Був місяць вересень. У школі в Степана з'явилося багато друзів, у яких теж були голуби. Одного з них звали Андрій. Він запропонував відносити голубів далеко від дому, а ті мали відшукати свої домівки. І кожен раз голуби поверталися додому. Через таку забаву хлопці пропускали заняття у школі.

Одного дня про це дізналися батьки Степана і тато дуже розлютився. Він завіз Лідера далеко-далеко від дому. Хлопчик дуже сумував за своїм товаришем. Він не хотів ні навчатися, ні їсти... І завжди бачив сні, у яких Лідер повертається до нього.

І цієї ночі Степан спав неспокійно і знов снівся йому Лідер, але трохи дивно. Коли вранці прокинувся, а над ним його Лідер, по спинці ліжка ходить та: «У-у-у... у-у-у...» Його будить, їсти просить.

Хлопчик як підскочив на ліжку, як закричить з радості. Аж тут стурбовані й перелякані мати й батько прибігли. Вони щойно прокинулись. У матері аж слюза покотилась по щоці. А здивований батько тільки й сказав: – Ти дивись! Більш як тисяча кілометрів – а знайшов... Оце дружба!..

Завдання 10. Дайте відповіді на запитання.

1. Як звали хлопчика, про якого ви прочитали у тексті?
2. Кого знайшли діти?
3. Як виглядав птах спочатку?
4. Де жив птах, коли був поранений?
5. Як довго одужував поранений птах?
6. Чому хлопчик гордився птахом?
7. Що запропонував Андрій?
8. Чому Степан сумував за Лідером?
9. Що сказав тато, коли повернувся голуб?
10. Чи траплялося у вашому житті доглядати пораненого птаха чи звіра?

Завдання 11. Перекажіть текст за вашим планом.

Завдання 12. За фрагментами знайдіть у тексті речення та прочитайте їх.

1. Він не пробував вирватися з ... 2. ..., мати обережно змила кров з голуба. 3. ..., що голуб почав ковтати воду. 3. Коли всі пішли, ... 4. У Степанового сусіда був ... 5. ..., великий знавець ... 6. Він запропонував ..., а ті мали ... 7. ... про це дізналися батьки Степана і тато... 8. Аж тут ...

Завдання 13. Напишіть невеликий текст (8 – 10 речень) на тему: «Чи існує дружба між людиною та твариною?»

13 ВІРНИЙ

Завдання 1. Прочитайте та запишіть слова. З'ясуйте їх значення.

Гніздо, -а, с.	нитка, -и, ж.
злодій, -я, ч.	паркан, -у, ч.
клубок, -бка, ч.	слід, -у, ч.
лапа, -и, ж.	цуценя, с.
лозина, -и, ж.	шерсть, -і, ж.
мисливець, -вця, ч.	шматок, -тка, ч.

Завдання 2. Прочитайте прикметники та з'ясуйте їх значення. Утворіть словосполучення за схемою:

прикметник + іменник

Вірний –...	розумний –...
добрий – ...	рудий –...
м'який –...	свіжий –...
мисливський –...	сумний –...
найкращий –...	схвильований –...

Завдання 3. Запишіть дієслова та з'ясуйте їх значення. Утворіть словосполучення з іменниками в дужках.

ЗРАЗОК: Пропонувати / запропонувати що? (допомога, чай).
Пропонувати / запропонувати допомогу, чай.

Відвикати / відвикнути	від чого? від кого? (звичка, викладач);
впізнавати / впізнати	кого? (товариш, сусід);
встигати / встигнути	куди? (урок, дискотека);
годувати / нагодувати	кого? (тварина, дитина);
давати / дати	що? кому? (порада, друг);
доганяти / догнати	що? кого? (поїзд, людина);
думати / подумати	про що? про кого? (сесія, батьки);
жаліти / пожаліти	кого? (дитина, студент);
збирати / зібрати	що? (речі, фрукти та овочі);
звикати / звикнути	до чого? до кого? (клімат, собака);
котитися / покотитися	по чому? (земля, підлога);
красти / вкрасти	що? (гаманець, сумка);
мучити / замучити	кого? (кошеня; цуценя);
повертатися / повернутися	звідки? (дім, вулиця);
стелити / застелити	що? (ліжко, стіл);

тягати / тягти

що? (цуценя, сумки)

Завдання 4. До слів, поданих ліворуч, доберіть антоніми та запишіть їх.

Улітку	схвилювати
заспокоїти	зруйнувати
кращий	забути
збудувати	задній
згадати	упіймати
передній	забирати
віддавати	початися
кинути	взимку
закінчитися	гірший

Завдання 5. Прочитайте речення. Замість крапок використайте словосполучення *мій найкращий друг* у потрібній формі.

1. Цю книгу мені подарував ... . 2. Це кімната ... . 3. Я купую подарунок ... . 4. Ти знаєш ...? 5. Я люблю гуляти у парку з... . 6. Сьогодні гарний костюм на... . 7. Я вже кілька днів не бачився з... . 8. Передавайте привіт... . 9. Я думаю про... . 10. Я не хочу їхати на екскурсію без... .

Завдання 6. Прочитайте текст.

ВІРНИЙ

Ігор приїхав з міста влітку до тітки. Те, що побачив він у сусідньому дворі, дуже схвилювало його. Рудий хлопець, Толя, тягав по саду цуценя, б'ючи його лозиною. Цуценя не встигало, переверталось й котилося по землі, як клубок ниток.

– Ти чого мучиш цуценя? – вигукнув Ігор.

– А чого його жаліти, коли він нам не потрібний? Все одно виженемо. А собі залишимо інше – у сто разів краще і розумніше. Я його вже навіть назвав – Тарзан. А це негарне цуценя. Його ніяк не звати, воно непотрібне.

– Нащо ж виганяти? Краще віддай мені. Воно мені потрібне.

Рудий віддав цуценя. Але раптом передумав, відібрав і сказав, що просто так не може віддати. Адже це собака мисливський. Ігор задумався, що ж він міг запропонувати. І приніс усі іграшки, які були в нього в селі. Хлопець забрав іграшки й запропонував товаришувати. Ігор згодився за умови, що Толя не буде мучити тварин. Ігор, виявляється, знав про те, що Толя минулого року зруйнував пташине гніздо.

А Ігор, радий, прибіг додому. Він грався зі своїм цуценям. Нагодував його молоком. Потім позбирав усі дошки, які знайшов і зробив хатку. Навіть віконечко зробив, ще й трави постелив, щоб м'яко було спати. Треба

було тільки ім'я цуценяті придумати. Хлопець згадав, як батько розповідав, що собака – вірний друг людини. «Вірний!» – придумав Ігор.

Кожного дня Ігор грався з цуценям з ранку до вечора. Тепер його не можна було впізнати. Шерсть на ньому блистіла, лапи вирівнялись. Вірний уже багато чого вмів: ставав на задні лапи, стрибав у воду за м'ячем, не брав без дозволу їжі, не бігав за котами. Якось цуценя захворіло, Ігор так засмутився, що не схотів їсти.

– Ти від нього відвикай, – сказала мати. – У місто ми його не повеземо, доведеться комусь віддати. Нікуди його брати у квартиру аж на п'ятий поверх.

Батько приїжджав у село по неділях. Він вирішив перевірити, на що здатний Ігорів товариш. Кинув шматок ковбаси. Цуценя його впіймало. З цього часу, приїжджаючи з міста, тато цікавився Вірним. Ним цікавився й Толя, зазираючи через паркан. Його Тарзан не вмів нічого такого робити. І Толя був незадоволений, що віддав Ігореві не те цуценя.

Закінчилося літо. Уся сім'я збирала речі, щоб їхати до міста. Один Ігор стояв сумний. Батько запропонував віддати Вірного Толі. Та Ігор раптом сказав, що нізащо не віддасть. Нехай краще живе в тітки. Нарешті всі сіли в машину, і вона поїхала.

Як тільки машина від'їхала, Толя тихенько вкрав Вірного. Але пес, викрутившись, вкусив злодія, і побіг по свіжому сліду машини.

Ігор у цей час гірко плакав на задньому сидінні. Раптом він глянув у заднє віконце і голосно скрикнув.

– Він, він! Дивіться!

Вірний доганяв машину, адже в ній їхала найкраща в світі людина – Ігор.

Завдання 7. На місці крапок поставте правильний прийменник.

Ігор приїхав ... міста влітку ... тітки. 2. Ігор приніс усі іграшки, які були ... нього ... селі. 3. Він грався ... своїм цуценям. 4. Кожного дня Ігор грався з цуценям ... ранку ... вечора. 5. Пес стрибав ... воду за м'ячем, не брав ... дозволу їжі. 6. Ігор ... цей час гірко плакав ... задньому сидінні. 7. Нарешті всі сіли ... машину. 8. ... машині їхала найкраща в світі людина.

Завдання 7. Напишіть простий номінативний план до тексту. Перекажіть текст за вашим планом.

Завдання 9. Напишіть 5 – 7 речень про вашу домашню тваринку. Якщо її немає, то чи хотіли б ви мати і чому?

14 УЧИТЕЛЬ

Завдання 1. Прочитайте слова та словосполучення, з'ясуйте їх значення та запишіть у зошит.

Бездоганно (як?)	оплески, мн.
безсмертя, с.	підборіддя, с.
виконавець, -вця, ч.	скрипка, -и, ж.
гімн, -у, ч.	смичок, -чка, ч.
глядач, -а, ч.	струна, -и, ж.
непорушно (як?)	сцена, -и, ж.

Завдання 2. Утворіть вищий та найвищий ступені порівняння прикметників. Назвіть антоніми.

ЗРАЗОК: новий – новіший – найновіший

Бадьорий – ...	молодий – ...
відомий – ...	поганий – ...
гарний – ...	старий – ...
довгий – ...	щирий – ...

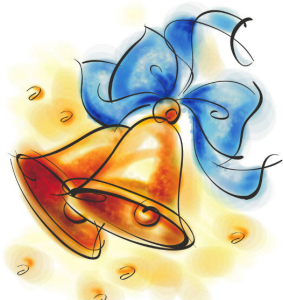

Завдання 3. Виконайте завдання за зразком.

ЗРАЗОК: **який? як?**
Веселий → весело

Бадьорий – ...	молодий – ...
бурхливий – ...	невтомний – ...
довгий – ...	радісний – ...
короткий – ...	щирий – ...

Завдання 4. Прочитайте та порівняйте речення. З'ясуйте значення виділених слів.

1. Ми **довго** гуляли в парку. Він прийшов в аудиторію **задовго** до дзвоника.

2. Тут **мало** студентів. Цих грошей **замало**, щоб поїхати в Київ.

3. Студент прийшов на урок **вчасно**. На вокзал потрібно приходити **завчасно**, щоб не пропустити свій потяг.

Завдання 5. Прочитайте словосполучення. До виділених слів ліворуч доберіть синоніми. Запишіть їх.

Бурхливе море	дружні аплодисменти
стояти тихо	гордитися роботою
пишатися своїм учнем	тільки що приїхати
щирі оплески	спокійно розмовляти
щойно прийти	нестримні хвилі

Завдання 6. Прочитайте та запишіть дієслова. З'ясуйте їх значення.

Змагатися / позмагатися	з ким?	з другом
мусити / примусити	що робити?	хвилюватися
пропонувати / запропонувати	кому?	студентам
радіти / зрадіти	кому?	друзям
співати / заспівати	що?	пісню
хвилюватися / розхвилюватися	від чого?	від зустрічі

Завдання 7. Виконайте завдання за зразком.

ЗРАЗОК: читати – читання

Боятися – побоювання	вітати – ...
виконувати – ...	уявляти – ...
змагатися – ...	хвилюватися – ...

Завдання 8. До слів, поданих зліва, доберіть антоніми та запишіть їх.

Уперше	забувати
вранці	сміятися
гірше	востаннє
зникати	ввечері
пам'ятати	краще
плакати	з'являтися

Завдання 9. Поясніть значення слів.

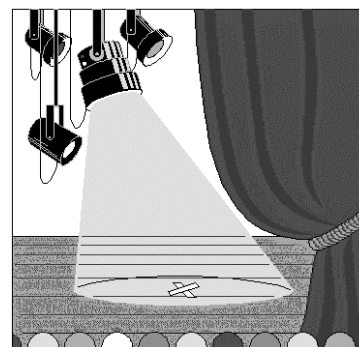
ЗРАЗОК: Бігун – той, хто бігає.

Виконавець – ...	слухач – ...
глядач – ...	співак – ...
охоронець – ...	танцюрист – ...
письменник – ...	читач – ...

Завдання 10. Слова в дужках поставте у потрібній формі.

1. Він мріяв побачити свого (учитель).
2. Батько сказав синові, що пишається (він).
3. Він хоче стати (музикант).
4. На концерті ми слухали (відомі виконавці).
5. (Ми) дуже сподобався цей цікавий концерт.
6. Глядачі вітали артистів щирими бурхливими (оплески).
7. Він зійшов зі сцени, сів у першому ряду і став (звичайний слухач).
8. Учитель запропонував (свій учень) позмагатися.

Завдання 11. Прочитайте текст. Коротко розкажіть про Юрія Нечипоренка. Поясніть значення слова лауреат. Яким синонімом його можна замінити?

УЧИТЕЛЬ

Відомий музикант Юрій Нечипоренко мріяв побачити свого вчителя. Задовго до зустрічі він уявляв собі, як вони зустрінуться, які слова говоритимуть один одному.

Щойно він побачив Григорія Матвійовича, він дуже зрадів. Учитель зовсім не постарів і здався ще бадьорішим, ніж кілька років тому. В його очах світилася молодість і радість.

Григорій Матвійович сказав Нечипоренку, що пишається ним, що пам'ятає, як вранці будив хлопця і давав йому в руки смичок. А потім запропонував Нечипоренкові, уже відомому музикантові, лауреатові, позмагатися, можливо востаннє зі своїм учителем, перед людьми, серед яких пройшло все життя. Звісно, Нечипоренко погодився.

Невеличкий зал місцевого театру не вмів і половини глядачів, які прийшли на цей незвичайний концерт. Першим виступав Нечипоренко. Лауреат грав так, як мусить грати лауреат, – не гірше й не краще, та й вітали його, як вітають лауреатів, – щирими бурхливими оплесками. Але ось стихли останні аплодисменти, Нечипоренко зійшов зі сцени, сів у першому ряду і став звичайним слухачем.

За кілька хвилин відомий музикант Нечипоренко побачив таке, що примусило його розхвилюватися.

На сцені стояли сорок зовсім юних музикантів, хлопчиків і дівчаток, зі скрипками в руках. У білих сорочках і білих блузках стояли вони тихо, непорушно і дивилися на свого вчителя.

Усі глядачі встали. За мить нестримні оплески залунали у приміщенні.

Учитель перемиг, навіть не граючи. Коли ж у залі настала тиша, Григорій Матвійович звичним рухом затиснув скрипку підборіддям. Цей рух повторили усі сорок юних музикантів. Повторили бездоганно, як справжні маестро.

Григорій Матвійович ледь помітно дав знак головою, і сорок смичків торкнулися струн, і струни спочатку заплакали, а потім засміялися, ніби зрадивши своїй силі, і заспівали чудову, широку, як море, пісню.

Раніше Нечипоренко слухав гру багатьох прославлених оркестрів і виконавців, був на різноманітних концертах, але таке він бачив уперше. Це був вражаючий гімн життю старого вчителя, невтомній праці людини. Саме це можна назвати одним словом – безсмертя...

Завдання 12. Дайте відповіді на запитання.

1. Як звали відомого музиканта, про якого ви прочитали в тексті?
2. Про що мріяв музикант Нечипоренко?
3. Як звали учителя?
4. Де жив і працював учитель?
5. Як виглядав учитель?
6. Чому учитель пишався своїм учнем?
7. Що запропонував учитель своєму учневі?
8. Де відбувався концерт?
9. Як грав відомий музикант на концерті?
10. Чому учитель перемиг не граючи?
11. Як ви розумієте слова: «праця людини – це безсмертя»?

Завдання 13. Перекажіть прочитаний текст. Орієнтуйтеся на запитання із завдання 12.

Завдання 14. Напишіть невеликий текст (8 – 10 речень) про свого вчителя.

15 ПОГОДА

Завдання 1. Прочитайте та запишіть слова. З'ясуйте їх значення за словником.

Гідропарк, -у, ч.	одногорупник, -а, ч.
грім, -грому, ч.	пальма, -и, ж.
долина, -и, ж.	пташка, -и, ж.
іній, -ю, ч.	райдуга, -и, ж.
крапля, -і, ж.	спека, -и, ж.
купання, с.	сяйво, -а, с.
накриття, с.	щобетання, с.

Завдання 2. Прочитайте словосполучення, з'ясуйте їх значення.

Бути на місці за годину;	останнім часом;
звикати до;	пів години;
кілька хвилин;	півтора кілометра;
не вішай носа;	північне сяйво;
один за одним;	такого не буває.

Завдання 3. До слів, поданих ліворуч, доберіть відповідні іменники.

Безкрайне	небо
безхмарне	крісло
вічнозелене	морозиво
зручне	життя
тепле	дерево
жарке	море
розкішне	літо
смачне	повітря

Завдання 4. Прочитайте та запишіть дієслова. З'ясуйте їх значення.

Вирішувати / вирішити	що?
грітись / зігрітись	де?
домовлятись / домовитись	про що?
заспокоювати / заспокоїти	кого?
звикати / звикнути	до чого? до кого?
зустрічатись / зустрітись	з ким? де?
пекти / спекти	що?
пірнати / пірнути	куди?
помічати / помітити	що? кого?
стрибати / стрибнути	куди?
ховатись / сховатись	де?

Завдання 5. Виконайте завдання за зразком.

ЗРАЗОК: зима (що?) – взимку (коли?)

Весна, літо, осінь, ранок, день, вечір, ніч

Завдання 6. До слів, поданих ліворуч, доберіть та запишіть синоніми.

Купатись	красивий
друг	декілька
кілька	жарко
біля	плавати
райдуга	товариш
гарний	комфортний
зручний	коло
спекотно	веселка

Завдання 7. Слова в дужках поставте у потрібній формі.

1. У неділю вранці друзі вирішили поїхати до (гідропарк). 2. Вони домовились зустрітися біля (гуртожиток). 3. Коло (магазин) їх чекали друзі з (університет). 4. (Люди) було ще дуже мало. 5. Відпочивати біля (річка). 6. Всі побігли до (накриття). 7. Батьки переїхали до (Росія). 8. Звикнув до (краса) (північне саяво).

Завдання 8. Прочитайте текст, поставте запитання до виділених слів

ПОГОДА

У неділю вранці Сергій, Андрій і Марія вирішили поїхати до гідропарку. Вони домовилися з однокласниками, Павлом і Оленою, зустрітися біля гуртожитку. А коло магазину їх чекали Андрієві друзі з університету Роман і Уляна. Всі зібралися і чекали автобус на зупинці, але його не було **кілька хвилин**.

– Яка чудова погода для купання! Я ніколи не бачив такого чистого неба. Хоча ще дуже рано, а сонце вже пече, – сказав Павло.

– Нічого, біля річки буде прохолодніше, – заспокоїла його Уляна.

Нарешті під'їхав автобус. Їхали **пів години**, потім пройшли ще півтора кілометра і за годину були вже на місці. У гідропарку вони почули щебетання пташок, побачили гарні квіти, а найголовніше широку й чисту річку. Людей було ще дуже мало. Друзі знайшли зручне місце, роздяглися і один за одним пострибали у воду. Довго плавали, хлопці пірнали. Ніхто не помітив, як небо потемніло, сонце сховалося і впали перші краплі дощу. Всі люди швидко вийшли з річки і побігли до накриття.

– Ну хто б подумав, що таке буде, – сказала Марія. – Ні грому, ні вітру, ні дощу ніщо не віщувало. У нас у Сибірі такого не буває. Літо – це літо: спека, сонце, безхмарне небо. А зима – це зима: мороз, вітер, сніг.

– У вас типово континентальний клімат, – сказав Андрій, – а в нас – помірний. Дощу чекаємо і **влітку**, і **взимку**, а снігу останнім часом стало випадати мало.

– Так, ця зима була малосніжна і не дуже холодна, – додав Сергій.

– А в нас у Карпатах такі дощі влітку бувають, що річки з берегів виходять, мости руйнують, навіть людей з долин евакуюють, – сказала Уляна.

Роман посміхнувся. Його дитинство пройшло на південному березі Криму, в краю субтропіків, вічнозелених дерев, розкішних пальм і безкрайого синього моря. Справжнього холоду там не було ніколи. Але **пізніше**, коли батьки переїхали до Росії, звик і до морозу, і до інею, і до штормів Льодовитого океану, і до неповторної краси північного саява.

– Хлопці, дівчата! А небо прояснюється, дощ скоро пройде, і ми ще будемо купатися. Не вішай носа, Уляно!

– Дощику, дощику, зварю тобі борщику! Тобі каша, а нам борщ, щоб рясніше падав дощ! – застрибала на одній нозі Олена. – Ходімо купатися, у воді і зігріємося.

У воді справді було тепліше.

– Дівчата, дивіться, райдуга! Сонце виглянуло! Яка краса! На півнеба райдуга!

Дощ пройшов. Знову засяяло сонце. Увечері поїхали додому. Усі попрощалися і домовилися **на наступні вихідні** знову поїхати до річки.

Завдання 9. Знайдіть у тексті закінчення речень. Запишіть їх у зошит.

1. У неділю вранці...
2. Всі зібралися і чекали...
3. Нічого, біля річки буде...
4. У гідропарку вони почули...
5. Ніхто не помітив, як...
6. А в нас у Карпатах такі дощі влітку бувають, що...
7. Його дитинство пройшло на...
8. Дощику, дощику...

Завдання 10. Складіть простий номінативний план до тексту. Перекажіть текст за вашим планом.

16 ПОДАРУНКИ НА РІЗДВО

ЧАСТИНА 1

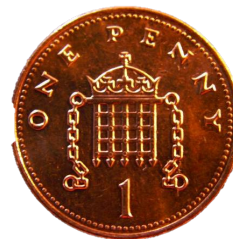
Завдання 1. Прочитайте коментар до тексту.

О'Генрі – американський письменник, майстер жанру оповідання. Справжнє ім'я – Вільям Сідні Портер. Народився 11 вересня 1862 р. – помер 5 червня 1910 р.

Різдво (англ. Christmas; ісп. Navidad; порт. Natal; франц. Noël) – велике християнське свято, День народження Ісуса Христа.

Завдання 2. Прочитайте та запишіть слова. З'ясуйте їх значення.

Вівіска, -и, ж.	обійми, мн.
діамант, -а, ч.	паркан, -у, ч.
капелюшок, -шка, ч.	честь, -і, ж.
кохання, с.	шпилька, -и, ж.

Завдання 3. Прочитайте словосполучення. З'ясуйте їх значення. Складіть з ними речення.

1. Блискуче волосся. Блискучий проект. Блискуча подія в історії.
2. Гідний вчинок. Гідна людина.
3. Золотий годинник. Золота голова. Золоті руки.
4. Розкішний будинок. Розкішний одяг. Розкішне волосся.
5. Сумний погляд. Сумна історія. Сумний день.

Завдання 4. Виконайте вправу за зразком. З'ясуйте значення слів.

ЗРАЗОК: теплий – тепло

Бідний – ...	розкішний – ...
гідний – ...	скромний – ...
прекрасний – ...	сумний – ...
рішучий – ...	чесний – ...

Завдання 5. Утворіть та запишіть ступені порівняння прикметників.

ЗРАЗОК: малий – менший – найменший

Бідний – ...	різноманітний – ...
великий – ...	розкішний – ...

гарний – ...	старий – ...
довгий – ...	сумний – ...
повільний – ...	теплий – ...
простий – ...	швидкий – ...

Завдання 6. Утворіть та запишіть словосполучення.

Маленька	кохання
сірий	волосся
теплі	подарунки
золотий	чоловік
велике	кіт
втомлений	квартира
довге	годинник
дорогі	обійми

Завдання 7. Прочитайте та запишіть дієслова. З'ясуйте їх значення. Утворіть форми доконаного виду.

Виймати – вийняти	підійматися – ...
заздрити – ...	пишатися – ...
заощаджувати – ...	плакати – ...
наймати – ...	рахувати – ...
належати – ...	розпускати – ...
одягати – ...	сяяти – ...

Завдання 8. Утворіть та запишіть форми минулого часу дієслів.

	<i>що робив?</i>	<i>що робила?</i>	<i>що робили?</i>
ЗРАЗОК: бути –	він був;	вона була;	ми(ви, вони) були

Жити, рахувати, зустрічати, обіймати, могли, думати, з'являтися, заздрити, належати, пишатися, сяяти.

Завдання 9. До слів, поданих ліворуч, доберіть синоніми та запишіть їх.

Кожен день	гордитися
гарний	гніватися
оглядати	постійно
заощаджувати	красивий
пишатися	дивитися
завжди	використовувати
сердитися	економити
користуватися	щодня

Завдання 10. Прочитайте речення. Слова в дужках поставте у потрібній формі.

1. Вона заощадила гроші, торгуючись з (продавці). 2. Подружжя наймало (маленька квартира). 3. Коли чоловік підіймався у (своя квартира), його завжди зустрічала дружина. 4. Жінка відійшла від (вікно) і зупинилася перед (дзеркало). 5. У них було дві речі, (які) вони пишалися. 6. Вона одягнулася і швидко вийшла на (вулиця). 7. Жінка з (сум) подивилася на своє волосся.

Завдання 11. Прочитайте текст. Складіть простий номінативний план до тексту.

ПОДАРУНКИ НА РІЗДВО

Делла ще раз порахувала гроші: один долар вісімдесят сім центів. Це було все, що вона змогла заощадити за останні місяці, торгуючись із продавцями за кожну монетку. Делла тричі перерахувала гроші. Один долар вісімдесят сім центів. Із них шістдесят центів – монетками в один цент. А завтра Різдво! Делла заплакала. Вони жили з чоловіком у маленькій квартирі, яку наймали за вісім доларів на тиждень. Жили скромно, можна сказати бідно. Але в них було велике кохання. Коли Джім, чоловік Делли, приходив після роботи додому і підіймався у свою квартиру на верхньому поверсі, його завжди зустрічала дружина, її теплі обійми. Так було завжди. І це було прекрасно!

Делла перестала плакати. Вона стояла біля вікна і сумно дивилась на сірого kota, який прогулювався по сірому паркані в сірому дворі. Завтра Різдво, а в неї тільки долар і вісімдесят сім центів, щоб купити подарунок Джімові! Вона місяцями економила кожен цент, і ось це все, що вдалося зібрати. Вона багато днів думала, що подарувати чоловіку на Різдво. Щось особливе, незвичайне, коштовне, хоч трохи гідне високої честі належати Джімові.

Раптом Делла відійшла від вікна і зупинилась перед дзеркалом. Очі її сяяли, як діаманти, а обличчя було бліде, засмучене. Вона кілька секунд думала, а потім вийняла шпильки і розпустила своє довге волосся.

У них з Джімом було дві речі, якими вони дуже пишалися. Одна – це золотий годинник Джіма, що належав колись його батькові та дідові, а друга – волосся Делли. У неї було довге-довге волосся, красиве, блискуче волосся, якому заздрили усі жінки!

Делла стояла біля дзеркала і крізь сльози дивилася на своє розкішне волосся. Потім, вона рішуче вдягнулася, взяла свій коричневий капелюшок, різко відчинила двері і швидко вибігла на вулицю...

Незабаром Делла зупинилась перед дверима з вивіскою: «Найрізноманітніші вироби з волосся», піднялася на другий поверх і тихо запитала:

– Чи не купите ви моє волосся?

– Я купую волосся, – відповіла жінка з салону. – Зніміть капелюшок, треба подивитися, яке у вас волосся.

Коли жінка із салону побачила розкішне волосся Делли, то дуже зраділа:

– Двадцять доларів, – сказала вона.

Делла погодилася. Вона мовчки відрізала своє волосся, взяла гроші і, виходячи із салону, з сумом подивилася на те, що вже не належало їй...

(Далі буде)

Завдання 12. Відповідайте на запитання.

1. Скільки грошей було у Делли на подарунок чоловікові?
2. Про яке свято говориться в оповіданні?
3. Де жило молоде подружжя?
4. Як Делла зустрічала чоловіка після роботи?
5. Чому Делла була дуже сумна?
6. Чим пишалися Делла та Джім?
7. Що сталося з волоссям Делли?
8. Скільки грошей Делла отримала за своє волосся?

Завдання 13. Знайдіть у тексті речення, в яких говориться про емоційний стан Делли. Запишіть їх.

Завдання 14. З даних фрагментів складіть та запишіть речення.

1. Вони жили у маленькій квартирі,	а) ...якими вони дуже пишалися.
2. Коли Джім приходив додому,	б) ...що подарувати чоловікові.
3. Вона стояла біля вікна,	в) ...якому заздрили усі жінки.
4. У них було дві речі,	г) ...яку наймали за вісім доларів.
5. Вона багато днів думала,	д) ...і сумно дивилася на вулицю.
6. У неї було довге волосся,	ж) ...його зустрічала дружина.

Завдання 15. Перекажіть текст за вашим планом.

17 ПОДАРУНКИ НА РІЗДВО

ЧАСТИНА 2

Завдання 1. Прочитайте зміст першої частини оповідання «Подарунки на Різдво». Поясніть чому героїня була змушена продати своє волосся. Як можна охарактеризувати її вчинок?

Завдання 2. Прочитайте та запишіть слова. З'ясуйте їх значення за словником.

Вітрина, -и, ж.	кишеня, -і, ж.
гребінець, -нця, ч.	ланцюжок, -а, ч.
долоня, -і, ж.	пакунок, -а, ч.
зачіска, -и, ж.	сором, -у, ч.
крок, -у, ч.	хвилювання, с.

Завдання 3. З'ясуйте значення словосполучень. Запишіть та запам'ятайте їх. Складіть речення з виділеними словосполученнями.

Бути гідним;	кишеньковий годинник;
бути схожим;	коштовний камінь;
висока честь;	наймати квартиру;
збліднути від хвилювання;	теплі обійми;
золотий характер;	усміхатися крізь сльози.

Завдання 4. Прочитайте та запишіть дієслова. З'ясуйте їх значення.

Бліднути / збліднути	протягти
гніватися / розгніватися	розгорнути
завмирати / завмерти	розгубитися
засмутитися	рости / вирости
користуватися / скористуватися	соромитися
любуватися	стригти (ся) / обстригти (ся)
обніматися / обняти	ховати / сховати

Завдання 5. Доберіть дієслова потрібного виду та запишіть їх.

Бачити	– побачити	...	– підійти
...	– вийти	обніматися	– ...
...	– подумати	...	– розірвати
знаходити	– ...	подобатися	– ...
...	– зробити	ставити	– ...

...	– привітати	...	– усміхнутися
лишити	– ...	чути	– ...
...	– повернутися	плати	– ...
...	– повечеряти	ховати	– ...

Завдання 6. Виконайте завдання за зразком. Порівняйте та охарактеризуйте слова.

ЗРАЗОК: розум – зрозуміти – розуміючи

Вихід	– ... – ...	пошук	– ... – ...
допомога	– ... – ...	сором	– ... – ...
знання	– ... – ...	посмішка	– ... – ...
обійми	– ... – ...	хвилювання	– ... – ...

Завдання 7. До слів, поданих ліворуч, доберіть антоніми.

Відчинити	повільно
внизу	плакати
гарячий	вийти
довгий	купити
завжди	розлюбити
знайти	зачинити
найкращий	угорі
підійти	складний
продати	холодний
простий	короткий
полюбити	загубити
сміятися	ніколи
увійти	найгірший
швидко	відійти

Завдання 8. Прочитайте речення. Слова в дужках поставте у потрібній формі.

1. Делла дві години бігала по (магазини), шукаючи подарунок. 2. Це був золотий ланцюжок для (кишеньковий годинник). 3. Вона (подумати), що цей ланцюжок повинен належати їй (чоловік). 4. З (такий ланцюжок) приємно дивитися на годинник. 5. Це був найкращий подарунок для (найкращий чоловік). 6. Він здивовано оглянув (кімната). 7. Делла побачила чудові гребінці, прикрашені (коштовне каміння). 8. Вона простягла йому на (долоня) ланцюжок.

Завдання 9. Прочитайте текст. Складіть та запишіть простий питальний план тексту.

ПОДАРУНКИ НА РІЗДВО

Дві години Делла бігала по магазинах, шукаючи подарунок Джімові. Нарешті знайшла. Безперечно, ця річ була створена для Джіма, і тільки для нього. Нічого схожого не було в жодному іншому магазині. Це був золотий ланцюжок для кишенькового годинника, простий і строгий, він привертав увагу коштовністю матеріалу, з якого був зроблений, це була справді гарна річ. Він був гідний Джімового годинника. Побачивши його, Делла відразу подумала, що ланцюжок повинен належати Джімові. За ланцюжок довелося заплатити двадцять один долар. У Делли залишилося ще вісімдесят сім центів, і вона поспішила додому. З таким ланцюжком Джім у будь-якому товаристві, не соромлячись зможе подивитися котра година.

Коли Делла повернулася додому, вона подивилася у дзеркало і побачила там не жінку з гарним волоссям, а якогось юнака. Але її це не засмучувало, адже в неї був найкращий подарунок для найкращого чоловіка.

О сьомій годині кава була готова, а гаряча вечеря стояла на плиті. Джім ніколи не запізнювався. І незабаром Делла почула його кроки внизу на сходах і на хвилинку зблідла від хвилювання.

Двері відчинилися, Джім увійшов. Він був дуже худий, блідий, втомлений, хоча йому було лише 22 роки. Йому давно треба було купити нове пальто і рукавички.

Джім увійшов і завмер. Він побачив Деллу, і не зміг сказати жодного слова. Деллі стало страшно. Вона підійшла до нього.

– Джім, любий, – вигукнула вона, – не дивись на мене так! Я обстриглась і продала волосся, щоб купити тобі подарунок на Різдво. Воно знову виросте! Ти ж не гніваєшся, ні? Я повинна була це зробити. Волосся у мене росте дуже швидко. Привітай мене з Різдвом, Джім. Ти ж навіть не знаєш, який гарний, який чудовий подарунок я приготувала для тебе!

– Ти обстригла волосся? – нарешті спитав Джім так, наче він не міг зрозуміти цього простого факту.

– Обстригла і продала його, – відповіла Делла. – Але ж я тобі все одно подобаюсь? Я ж така сама, тільки з коротким волоссям!

Джім здивовано оглянув кімнату.

– То твого волосся вже нема? – знову спитав він, дивлячись в одну точку.

– І не шукай його, не знайдеш, – відповіла Делла, – кажу ж тобі: я його продала – обстригла і продала. Сьогодні свят-вечір, Джім.

І Джім раптом наче прокинувся від довгого сну. Він обняв свою Деллу, а потім витяг з кишені свого пальто пакуночок і поставив його на стіл.

– Зрозумій мене правильно, Делла, – сказав він. – Жодна зачіска не примусить мене, розлюбити тебе. Але розгорни цей пакунок – і ти зрозумієш, чому я спочатку трохи розгубився.

Делла розірвала мотузку й папір. Коли вона побачила подарунок, то тихо заплакала.

Це були прекрасні гребінці, про які вона давно мріяла, любилася в одній із вітрин. Чудові гребінці, прикрашені коштовним камінням. Гребінці коштували дорого, вона знала це. Тепер вони належали їй, але її розкішне волосся...

Вона щасливо всміхнулася крізь сльози і сказала:

– У мене дуже швидко росте волосся, Джім!

Але Джім ще не бачив свого чудового подарунка. Делла швидко поростягла йому на долоні ланцюжок.

– Ну, правда ж він гарний, Джім? Я обійшла все місто, поки знайшла його. Тепер ти можеш дивитись, котра година, хоч сто разів на день. Дай мені свій годинник. Я хочу побачити його разом з ланцюжком.

Але Джім не слухав її.

– Делла, – сказав він, – давай сховаємо свої подарунки до іншого часу. Вони занадто гарні, щоб так зразу ними користуватись. Я продав годинник, щоб купити тобі гребінці... А тепер, думаю, час вечеряти.

Завдання 10. Закінчіть речення. Користуйтеся текстом.

1. Нічого схожого не було ... 2. Побачивши його, Делла ... 3. У неї залишилося ще ... 4. Коли Делла повернулася ... 5. Він був дуже ... 6. Він обняв свою ... 7. Тепер вони належали ... 8. Вони занадто гарні ...

Завдання 11. Знайдіть у тексті (част. 1, 2) та запишіть інформацію, в якій говориться про зовнішність героїв.

Завдання 12. Трансформуйте питальний план у номінативний.

1. Скільки грошей було у Делли на подарунок чоловікові?
2. Про яке свято говориться в оповіданні?
3. Де жило молоде подружжя?

4. Як Делла зустрічала чоловіка після роботи?
5. Чому Делла була дуже сумна?
6. Чим пишалися Делла та Джім?
7. Що сталося з волоссям Делли?
8. Скільки грошей Делла отримала за своє волосся?
9. Як довго жінка шукала подарунок Джіму?
10. Що Делла купила для чоловіка?
11. Який це був подарунок?
12. Скільки років було Джіму? Як він виглядав?
13. Яка реакція була у Джіма, коли він побачив Деллу без довгого волосся?
14. Що подарував Джім своїй дружині?
15. Де Джім взяв гроші на подарунок Деллі?
16. Як ви думаєте, це була щаслива сім'я? Чому?

Завдання 13. Перекажіть текст за вашим планом.

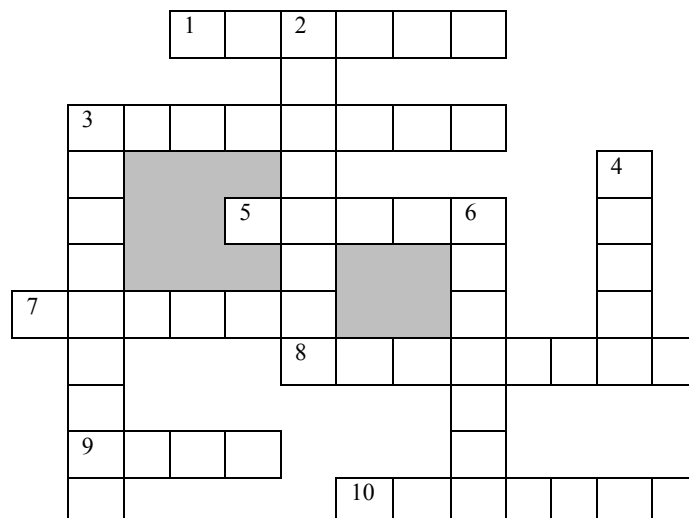
Завдання 14. Розгадайте кросворд

По горизонталі:

1. Частина руки.
3. Хронометр.
5. Синонім до слова «кохання».
7. Найвідоміше у світі свято.
8. Приміщення, де живуть люди.
9. Найдрібніша монета в Австралії, Англії, США.
10. Найкоштовніший камінь.

По вертикалі:

2. Річ, за яку героїня заплатила своїм волоссям.
3. Інструмент, дуже потрібний людям.
4. «Бакс», «зелений», ...
6. «Обличчя» магазинів.

18 ЛАСТІВЧИНЕ ГНІЗДО

Завдання 1. Прочитайте та запишіть слова. З'ясуйте їх значення.

Висота, -и, ж.	лицар, -я, ч.
власник, -а, ч.	мис, -у, ч.
глибина, -и, ж.	панорама, -и, ж.
гніздо, -а, с.	розмір, -у, ч.
дача, -і, ж.	романтик, а, ч.
довжина, -и, ж.	скеля, -і, ж.
замок, -мку, ч.	тераса, -и, ж.
камін, -а, ч.	трилер, - а, ч.
катер, -а, ч.	узбережжя, с.
ластівка, -и, ж.	ширина, -и, ж.

Завдання 2. З поданими прикметниками утворіть словосполучення за зразком. Зверніть увагу на узгодження за родами. Використовуйте слова для довідки.

ЗРАЗОК: Високий ...
Висока скеля.

Безумовний, головний, готичний, запаморочливий, затишний, мініатюрний, нескінченний, середньовічний.

Слова для довідки: замок, символ, пам'ятка, розміри, стиль, приміщення, далечінь, краєвид.

Завдання 3. Напишіть вищий та найвищий ступені порівняння прикметників.

ЗРАЗОК: маленький – менший, найменший.

важкий	– ...	красивий	– ...
високий	– ...	легкий	– ...
відомий	– ...	популярний	– ...
глибокий	– ...	романтичний	– ...
довгий	– ...	старий	– ...
затишний	– ...	широкий	– ...

Завдання 4. До слів, поданих зліва, доберіть синоніми та запишіть їх у зошит.

Скеля	палац
маленький	знаходиться
красивий	хазяїн
замок	кохання
розташований	гора
власник	мініатюрний
любов	гарний
раніше	до цього часу

Завдання 5. Прочитайте та запишіть дієслова. З'ясуйте їх значення.

Будувати / побудувати	що?
відвідувати / відвідати	кого? що?
діставатись / дістатись	куди?
милуватись / помилуватись	чим?
отримувати / отримати	що?
пригадувати / пригадати	кого? що?
прикрашати / прикрасити	що?

Завдання 6. До поданих іменників доберіть спільнокореневі дієслова.

ЗРАЗОК: пам'ятка – пам'ятати

Прикраса, будинок, назва, розпис, зйомки, згадка, думка, враження, відвідувач.

Завдання 7. Слова в дужках напишіть у потрібній формі.

1. Бути в (Крим). 2. Знаходитись в (Ялта). 3. Гуляти в (місто). 4. Жити у (замок). 5. Дихати свіжим повітрям у (парк). 6. Засмагати на (пляж). 7. Відпочивати на (море). 8. Дивитися музеї у (Сімферополь).

Завдання 8. Утворіть словосполучення, поєднавши слова з лівої колонки зі словами з правої.

Чорне	Криму
пам'ятник	скеля
незабутнє	ластівки
узбережжя	архітектури
гніздо	враження
висока	море
південний	берег

Завдання 9. Прочитайте текст. Скажіть, чому замок називається Ластівчине гніздо?

ЛАСТІВЧИНЕ ГНІЗДО

Безумовний символ, одна з головних пам'яток Чорноморського узбережжя Криму – це Ластівчине Гніздо. Ластівчине Гніздо – пам'ятник архітектури й історії, прикрашає 40-метрову скелю мису Ай-Тодор біля села Гаспра у Криму. Будова нагадує середньовічний лицарський замок. Розміри палацу дивують своєю мініатюрністю. Ширина будинку 10 метрів, довжина – 20, а висота – тільки 12. Важко пригадати ще один такий же маленький замок. На скелі, де зараз розташовується замок Ластівчине Гніздо, раніше була дача одного чоловіка. Насправді невідомо навіть ім'я першого власника – саме того, хто насмілився першим побудувати дачу на цій скелі. Але відомо, що він був великим романтиком, тому назвав свою дачу «Замок любові».

Красивий замок у готичному стилі вміщає зал на першому й круглий кабінет на другому поверсі. Будинок мініатюрний, тому приміщення маленькі, але затишні. До 2011 р. там був ресторан.

Тепер – це об'єкт культурно-туристичної сфери – замок-музей Ластівчине Гніздо. Там проводяться виставки, літературно-художні, а також театральні вечори. Відвідавши замок-музей можна помилуватись розписом стін, старовинним каміном, а також прекрасним видом на море, що відкривається звідси. У Вас неодмінно залишиться незабутнє враження при спогляданні панорами, яка відкривається для відвідувачів замку Ластівчине Гніздо: нескінченна далечінь південного узбережжя, Чорне море, запаморочлива висота, скеля, що різко обривається під балконом тераси, глибина моря.

В 1987 році на території Ластівчиного Гнізда проводилися зйомки відомого радянського трилера за мотивами роману англійської письменниці Агати Крісті «Десять негрят», а також в 1960 році біля нього знімався відомий радянський фільм «Людина-Амфібія».

Як же дістатись до цього чарівного замку?

З міста Сімферополя до селища Гаспра, поблизу якого розташоване Ластівчине Гніздо, найкраще дістатися маршрутними автобусами або таксі. До Ялти з Сімферополя веде найдовший в світі тролейбусний маршрут. З Ялти та інших курортних центрів Південного берега Криму до Ластівчиного Гнізда курсують екскурсійні катери.

Відвідайте це місце і отримайте ціле море позитивних вражень.

Завдання 10. Напишіть питальний план до тексту. Перекажіть текст за вашим планом.

19 КРИМ

Завдання 1. Прочитайте та запишіть слова. З'ясуйте їх значення.

Водоспад, -у, ч.	півострів, -рова, ч.
глибина, -и, ж.	пляж, -у, ч.
кордон, -у, ч.	розмір, -у, ч.

Завдання 2. До слів, поданих зліва, доберіть антоніми та запишіть їх.

Північ	праця
захід	глибокий
античний	потім
відпочинок	схід
спочатку	ніколи
гарячий	південь
завжди	сучасний
мілкий	холодний

Завдання 3. Утворіть вищий та найвищий ступені порівняння прикметників.

ЗРАЗОК: глибокий – глибший, **найглибший**

Великий – ...	спокійний – ...
гарний – ...	старий – ...
гарячий – ...	теплий – ...
довгий – ...	холодний – ...
мілкий – ...	цікавий – ...

Завдання 4. Утворіть словосполучення, поєднавши слова з лівої колонки зі словами з правої.

Півострів	море
максимальна	туристів
екзотична	повітря
гаряча	природа
Азовське	Крим
мільйони	вода
чисті	пляжі
свіже	температура

Завдання 5. Узгодьте числівник з іменником. Запишіть у зошит.

ЗРАЗОК: 8 (метр) – 8 метрів

324 (кілометр), 207 (кілометр), 15 (метр), 4 (день), 48 (мільйон), 24 (година), 2 (море), 2 (тисяча), 15 (хвилина).

Завдання 6. Прочитайте текст.

КРИМ

Кримський півострів розташований на півдні України. Омивається двома морями: Чорним і Азовським. Крим має морський кордон з Росією на сході.

Розміри півострова із заходу на схід – 324 км., а з півночі на південь – 207 км.

У Криму є багато річок, солоних озер, водоспадів. Також є гори. Природа Криму дуже гарна, екзотична. Тут гарне місце для лікування, відпочинку й туризму. Щороку сюди приїжджають мільйони туристів з України, Росії, Білорусії та інших країн. Туристи засмагають на кримських пляжах, купаються у теплому морі. До речі, Азовське море – наймілководніше море у світі. Його середня глибина – тільки 8 метрів, а максимальна – 15 метрів. Тому це море дуже тепле, інколи, у спекотні дні, вода просто гаряча.

Клімат півострова помірно континентальний, а на південному березі – тропічний. Весна в Україні спочатку приходить у Крим. Тут завжди тепліше, ніж в інших частинах України, літо довше, а зима менш холодна.

Найбільші міста Криму: Сімферополь, Севастополь, Керч і Феодосія.

Єдине місто у Криму, Феодосія, зберегло свою назву ще з античних часів і у перекладі з грецької мови означає «Богом дана земля». Справді, Крим – це райський куточок України. Тут можна покращити своє здоров'я, гарно відпочити, помилуватися красою природи, відвідати старовинні палаци, цікаві музеї та інше.

Завдання 7. Напишіть простий питальний план до тексту.

Завдання 8. Напишіть невеликий текст (10 – 15 речень) про цікаві місця вашої країни.

20 ЗАГАДКА АЛМАЗУ

Завдання 1. Прочитайте словосполучення, з'ясуйте їх значення та складіть речення з ними.

Академія наук	збільшувальне скло
вуглекислий газ (CO ₂)	освічені люди
дорогоцінний камінь	перед тим, як
закон збереження	сонячні промені

Завдання 2. Прочитайте слова, з'ясуйте їх значення

Алмаз, -у, ч.	академік, -а, ч.
дим, -у, ч.	вуглець, -ю, ч.
лінза, -и, ж.	вчений, -ого, ч.
промінь, -меня, ч.	дослід, -у, ч.
слід, -у, ч.	кисень, -еню, ч.
суперечка, -и, ж.	колба, -и, ж.
спір, спору, ч.	тканина, -и, ж.
фокус, -а, ч.	випаровування, с.
чудо, -а, с.	деревина, -и, ж.

Завдання 3. До поданих прикметників доберіть спільнокореневі іменники.

Прозорий
Безслідний, - а, -е, -і
Щільний, - а, -е, -і

Завдання 4. Прочитайте та запам'ятайте фразеологізми.

Йти по гарячих слідах – робити щось, не гаючи часу, відразу після того, що відбулося, сталося.

Замітати сліди – приховувати, знищувати докази чого-небудь.

Завдання 5. Утворіть від поданих слів якомога більше спільнокореневих.

ЗРАЗОК: камінь → кам'яний, кам'янистий, кам'яніти.

Академія – ...	чудо – ...
вода – ...	дерево – ...
дослід – ...	спір – ...

Завдання 6. Поясніть різницю в значенні дієслів.

Гріти, підігріти, нагріти, перегріти, горіти, згоріти.

Завдання 7. Прочитайте речення зі словом слід. Поясніть значення цього слова у кожному із них. У першому реченні замініть слово слід на синонімічне.

1. Кожну зі сторінок **слід** наповнювати максимальною кількістю файлів, котрі повинні містити наукові статті, розробки, роботи, корисні та доступні підручники за тематикою.

2. Мисливці побачили на снігу **сліди** тварини. Мабуть, подумали вони, це слід лисиці.

Завдання 8. Прочитайте та запам'ятайте дієслова. Складіть з ними словосполучення.

Вірити / повірити	+ кому?(вченому,...)
вірити / повірити	+ у що? (у чудо,...)
з'являтися / з'явитися	+ де? (в науці,...)
наводити / навести	+ що? (лінзу,...) + на що? (на камінь,...)
щезати / щезнути	+ як? (раптово, повільно,...)

Завдання 9. Прочитайте текст та складіть простий питальний план.

ЗАГАДКА АЛМАЗУ

Цей день у Флоренції був особливо спекотним. На одній із площ біля фонтану сперечалося декілька вчених – членів Флорентійської Академії наук. Вони вибрали найсонячніше місце і збиралися провести тут якийсь дослід. Один з них навів лінзу на невеликий алмаз, і дорогоцінний камінь засвітився в сонячних променях, зібраних у фокусі збільшувального скла.

Алмаз поступово нагрівався і до гри заломлених променів додалося і його власне випромінювання. Вчені спостерігали. Несподівано блакитний дим з'явився біля каменя і раптом щез, а з цим димом разом щез і алмаз. Це було настільки несподівано, що перед тим, як знову почалася суперечка, настала тиша. Що сталося з алмазом? Можливо, він згорів? Але горіти може тільки деревина і тканина. Як може згоріти камінь? Прозорий, твердий камінь!? Можливо він випарувався, як випаровується вода на сон-

ці? Але вода при випаровуванні осідає в холодних місцях, а алмаз зник безслідно.

Це було в XVII столітті. Освічені люди вже не вірили в чудеса, але зникнення алмазу так і залишалося загадкою. Минуло століття.

Хімік Лавуазьє своїми дослідженнями довів, наскільки важливе значення має закон збереження речовини. Матерія не може зникнути, вона переходить з одного стану в інший.

І ось англієць Теннант вирішив повторити дослід флорентійських академіків. Цього разу дослід проводився в лабораторії. Теннант поклав алмаз в колбу, щільно закрив її й нагрів. Знову, як і сто років тому у Флоренції, алмаз зник безслідно. Колба залишилась такою ж чистою і прозорою, якою вона була і до дослідження. Але замість кисню, який був всередині колби, з'явився якийсь новий газ. Алмаз перетворився в газ.

Теннант зібрав цей газ і проаналізував. І тут виявилось неймовірно: газ виявився звичайним вуглекислим газом. За своїм хімічним складом вуглекислий газ – це поєднання двох елементів: вуглецю і кисню. А в колбі, окрім алмазу й кисню, нічого не було. Отже, алмаз – це вуглець.

Для перевірки Теннант визначив склад вуглецю у зібраному вуглекислому газі. Він виявився рівним масі алмазу.

Так у кінці XVIII століття було доведено, що алмаз – це чистий вуглець.

Завдання 10. Виберіть з дужок правильний варіант.

1. Цей день у (Флоренції, Франції, Італії) був особливо спекотним. 2. Вчені вибрали (найсонячніше, найсвітліше, найтемніше) місце і збиралася провести тут якийсь (дослід, слід, експеримент). 3. Раптом блакитний дим (з'явився, виник) біля каменя і незабаром щез, а разом з цим димом щез і алмаз. 4. Це було в (16, 17, 18) столітті: освічені люди вже не вірили в чудеса, але зникнення алмазу так і залишалося (загадкою, вигадкою).

Завдання 11. Виберіть правильне твердження.

1. На одній з площ біля фонтану сперечалося декілька вчених – членів Флорентійської Академії наук.

2. Вчені вибрали найсонячніше місце і збиралася провести тут свій відпочинок.

3. Алмаз поступово нагрівався і до гри заломлених променів додалося і його власне випромінювання.

4. Несподівано блакитний дим з'явився біля каменя і раптом щез, а разом з цим димом щез і алмаз, це було настільки несподівано, що перед тим, як знову почалася розмова, настала тиша.

5. Хімік Менделєєв своїми дослідженнями довів, наскільки важливе значення має закон збереження речовини: матерія не може зникнути, а переходить з одного стану в інший.

6. І ось німець Теннант вирішив повторити дослід флорентійських академіків.

7. Так у кінці XVIII століття було доведено, що алмаз – це чистий вуглець.

Завдання 12. Перекажіть текст за вашим планом.

ДОДАТОК А

ВІДПОВІДІ НА ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

Ст. 5, завдання 8

1) в;	5) а;
2) б;	6) а;
3) в;	7) б;
4) б;	8) а.

Ст. 23, завдання 12

1) б;	3) в;	5) б.
2) а;	4) б;	

Ст. 34, завдання 14

1) б;	4) в;
2) а;	5) б;
3) в;	6) а.

Ст. 46, завдання 9

1) б;	4) б;
2) а;	5) б;
3) в;	6) а.

Ст. 77, завдання 11

1; 3; 4; 6; 7.

ДОДАТОК Б

ВІДПОВІДІ НА КРОСВОРДИ

Ст. 8, завдання 15

По горизонталі: 3. Артинов; 5. Таксі; 6. Трамвай; 7. Купол; 8. Собор;
11. Музей; 12. Фонтан; 13. Театр; 14. Центр; 15. Танок.

По вертикалі: 1. Парк; 2. Кінотеатр; 4. Транспорт; 9. Батон; 10. Ранок;
11. Море.

Ст. 12, завдання 10

По горизонталі: 1. Міст; 3. Маса; 5. Хімія; 7. Водій; 10. Теорія;
12. Омонім; 13. Звідки; 14. Фізика; 15. Математика.

2. Світ; 4. Атом; 6. Історія; 8. Іменник; 9. Комфорт; 11. Язик.

Ст. 20, завдання 17

По горизонталі: 5. Аптека; 7. Рецепт; 8. Пінцет; 10. Консультація;
13. Звичка; 14. Ліки; 15. Лікар.

По вертикалі: 1. Щеплення; 2. Медсестра; 3. Вата; 4. Здоров'я;
6. Поліклініка; 9. Нікотин; 11. Цигарка; 12. Спорт.

Ст. 42, завдання 13

1. Мексика; 2. Форос; 3. Вавилон; 4. Піраміда; 5. Зевс; 6. Америка;
7. Китай.

Ст. 69, завдання 14

По горизонталі: 1. Долоня; 3. Годинник; 5. Любов; 7. Різдво;
8. Квартира; 9. Цент; 10. Діамант.

По вертикалі: 2. Ланцюжок; 3. Гребінець; 4. Долар; 6. Вітрина.

Список використаної літератури

1. О'Генрі. Останній листок : Оповідання / О'Генрі. – К. : Молодь, 1983. – 224 с.
2. Намакштанська І. Добридень : Навчальний посібник з української мови у малюнках і мовленнєвих моделях / Намакштанська І. – Донецьк, 1998. – 69 с.
3. Смілянський Л. Оповідання / Смілянський Л. – К. : Веселка, 1989. – 123 с.
4. Сокіл Б. Вчимося розмовляти українською / Сокіл Б. – Львів, 2003. – 120 с.
5. Чабанівський М. Під зорями Балканськими : Оповідання / Чабанівський М. – К. : Жовтень, 1956. – 344 с.
6. http://www.football24.ua/blogs/showBlog.do?istorya_ukrayinskogo_futbolu&objectId=143883
7. <http://www.krim.biz.ua/>

Навчальне видання

**Корженко Василь Якович
Присяжна Олеся Дмитрівна
Солодар Людмила Володимирівна**

**УКРАЇНСЬКА МОВА ДЛЯ ІНОЗЕМЦІВ
ТЕКСТИ ДЛЯ ЧИТАННЯ
(початковий етап)**

Навчальний посібник

Редактор В. Дружиніна
Коректор З. Поліщук
Оригінал-макет підготовлено Л. Солодар

Підписано до друку 17.05.2017 р.
Формат 29,7×42¼. Папір офсетний
Гарнітура Times New Roman
Ум. друк. арк. 4,92
Наклад 50 прим. Зам № 2017-140

Видавець та виготовлювач
Вінницький національний технічний університет,
інформаційний редакційно-видавничий центр.
ВНТУ, ГНК, к. 114.
Хмельницьке шосе, 95,
м. Вінниця, 21021.
Тел. (0432) 59-85-32, 59-87-38.
press.vntu.edu.ua;
E-mail: kivc.vntu@gmail.com.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
серія ДК № 3516 від 01.07.2009 р.